

ONZE VOGELS

42e jaargang no. 8, augustus 1981

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), B.J. Bos, A. Dommerholt, J.J. Krol, A.J.F. Lammerse, E.J. Lensink, Joh.M. van Pelt, D.J. Prinsen en A.F. Smit.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39, 7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.

Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71, 3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.

Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44, 4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.

2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5, 7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.

Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouweeweg 5a, 4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: R.P. Smith, Zuiderveen 36a, 9673 EL Winschoten, telefoon (05970) 1 35 83.

District Friesland: J. Forsten, Zuiderkade 8, 8801 MJ Franeker, telefoon (05170) 29 68.

District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126, 7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.

District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41, 7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 30 06.

District Gelderland: P. Vierhuis, Evertsenlaan 62, 3843 EM Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.

District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13, 3991 XC Houten, telefoon (03403) 26 08.

District Noord-Holland: G.F. Huner, Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard, telefoon (02207) 1 13 98.

District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk, Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag, telefoon (070) 68 16 70.

District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4, 4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.

District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg, Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide, telefoon (01646) 31 17.

District Oost Noord-Brabant: J.C. Vos, Braillestraat 2, 5361 AK Grave, telefoon (08860) 29 78.

District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29, 5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom, gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07. Geopend: 08.00 tot 17.00 uur. 's Zaterdags gesloten.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:

Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden, telefoon (05100) 6 60 37.

Tropen, parkieten etc.:

G. v.d. Meijden, Kempenlandstr. 27, 5283 CX Boxtel, telefoon (04116) 7 45 29.

Zangkanaries:

Mevr. C. v.d. Toom, Zeilstraat 58, 2586 BE Den Haag, telefoon (070) 55 98 14.

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 450,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 40,00, bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wilt ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend.

Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

G.J. Althuis, Zevenhuizen 5, 9064 DE Oudkerk, telefoon (05103) 27 18
Contributie f 22,50 per jaar, entree f 5,-

Gras- en Grote parkieten

J.M. Lupsan, Mosterdhof 168, 6931 AS Westervoort, telefoon (08303) 87 80
Entree f 5,-

Insecten- en vruchtenetende vogels

P.J. van Damme, Molenwater 61, 4331 SE Middelburg, telefoon (01180) 1 30 97
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-

Japanse meeuwen

A. Kok, Pals 29, 6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58
Contributie f 15,- per jaar, entree f 5,-

Vorm- en Postuurkanaries

J.H. Wiersma, Brinkstraat 53, 3881 BP Putten, telefoon (03418) 18 80
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-

Zebravinken

J.G.J. van Valkenburg, Auriollaan 88, 3527 EX Utrecht, telefoon (030) 93 12 18
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 30,00 per kalenderjaar. Overmaking, bij vooruitbetaling, op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonneren OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

Vogels

ISSN 0030-3224

TIJDSCHRIFT VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 51.000)

REDACTIE

Redacteur: E. van Berkel
Redacteur: Jhr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeeltes daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties — ook die van leden en abonnees — moet een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere lichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de B.v.V. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op „Onze Vogels”, van zuivere particuliere aard zie onder „Vraag en Aanbod”.

VRAAG EN AANBOD?

VRAAGSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Laasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

ANTWORTERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 3222 LK Leiden.

LEUKKANARIES aan: J.A. Barsch, Troelstrastraat 33, 3385 XL Nijmegen.

FORM- EN POSTUURKANARIES aan: A.P. Kools, Molenveg 9, 4505 PM Zuidzande.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

GAPORNIDEN aan: D.A. Duivis,

Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

EUROPESE VOGELS, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 1688 CN Soest.

EUROPESE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan:

De Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

ROUPE- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels, Oude Eijenhage 87, 3085 CG Rotterdam.

PARKIETEN aan: H.W.J. van der Linden, Oude Verbodestraat 72, 5921 ES Blerick.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is geschreven in het verenigingsregister van de Kamer in Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op **21 september 1981**

IN DIT NUMMER

	pag.
Overbekend en toch . . .	324
Kweekresultaten met de konings- of zwartvleugellori	327
Grasparkieten allerlei	330
Mixture	333
De volière van de maand	334
Ook een putter maar toch anders	337
De zieke vogel	338
Allround kleurkanariefokkers opgelet	339
Kweken met	340
Onderwerp fruit	342
Het mozaïek patroon	343
Pietpraat over de belgische bult	347
Over bloemen en planten	348
Onkruiden	349
Nogmaals nectarinia asiatica	350
De kortstaart papegaai	352
Exotische vogels huisdieren Ja of nee	354
Kleur of kleurstof	355
Zijn bastaarden wel altijd gewenste tentoonstellingsvogels	357
Een zeldzaamheid en wat bijzonders	358
Bergbeek- of sporeneend	359
Korte berichten	360
Vraag en aanbod	361

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Cédé	326
Fish and Birdshop, F. Thyssen Mill, van Wijngaarden, W. Rouppe van der Voort, G.J. van Gelder	332
't Holthoes, Kasper Faunafood,	
Hellingman bv, Edelchemie Panheel	336
Cédé eivoerders	342
Fauna metaalwaren b.v.	349
NBV-kalender	361
Sabri Pet Supplies	362
Fauna metaalwaren bv	363
Fauna metaalwaren bv	364
Tovo, Orni-Mondo	365
Rein van der Veen, Animali	367
Witte Molen	368

Foto voorplaat: Kanarie- en witvleugelparkiet
Vogelpark Walsrode/Horst Müller

Ontwerp en druk: Steens b.v., boekdruk/offset
Postbus 59 - 3100 AB Schiedam - Telefoon (010) 62 29 22

Overbekend en toch...

Waarom precies de naam kanarievleugelparkiet bij erg veel vogelliefhebbers zo bekend in de oren klinkt weet ik niet. Vast staat dat het wél zo is. Niet alleen de naam zegt wat, de vogels zelf, in hun niet eens zo opvallende verschijningsvorm, worden door de meeste vogelliefhebbers direct herkend. En toch niet dat deze parkiet in grote getale in de volières voorkomt, integendeel, en wat de kweekresultaten betreft, die zijn nog steeds als een bijzonderheid te beschouwen. Ontzettend jammer is wel dat deze vogels heel vaak als solitair worden gehouden. Ze hebben dat weliswaar aan hun eigen intelligentie en grappige gedragingen te danken, maar de mens moest toch wijzer zijn.

De kanarievleugelparkiet is een ondersoort van de witvleugelparkiet. Ze behoren tot het genus BROTOGERIS, waarvan o.a. ook de Tirica-

Tovi- en Tuiparkiet deel uitmaakt. Laten we de hoofdfiguren van dit artikel eens even uit de systematiek lichten en J.M. Forshaw op de voet

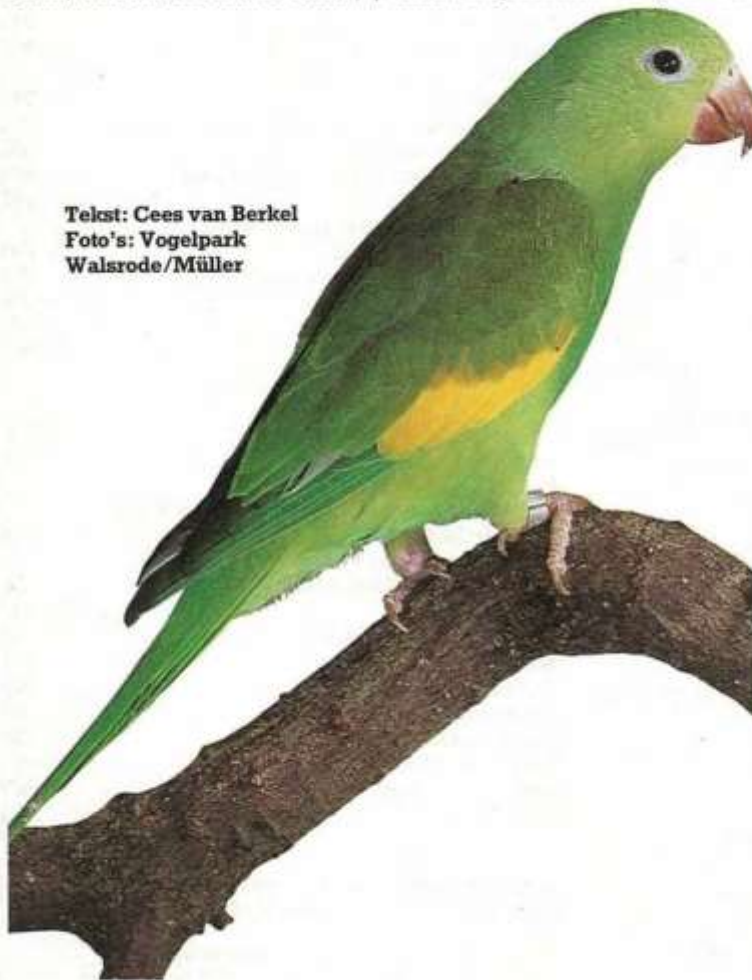
volgen, dan zien we de volgende indeling: **Brotogeris versicolorus versicolorus**, witvleugelparkiet, groot ongeveer 22-23 cm en voorkomend Oost Ecuador, Noordoost Peru, Zuid oost Colombia, Noord Brazilië en Frans Guiana.

Brotogeris versicolorus chiriri, kanarievleugelparkiet, grootte ongeveer 22-23 cm en voorkomend in Oost en Zuid Centraal Brazilië, Noord en Oost Bolivia, Paraguay, Noord Argentinië en Formosa. Chiriri is een onomatopoeïe, een klanknabootsend woord.

Brotogeris versicolorus behni, voorkomend in Centraal en Zuid Bolivia en Noordwest Argentinië. Deze ondersoort lijkt erg veel op B.v.chiriri maar is wat groter, ongeveer 24 cm, de groene bevedering is duidelijker getint terwijl de bevedering van het onderlichaam meer naar zeegroen neigt.

De fraaie foto's laten u duidelijk verschillen tussen de wit- en kanarievleugel zien. Naast de kenmerken welke tot de naamgeving hebben geleid, zal het u ook opvallen dat de witvleugel donkerder groen is en dan ook eens op de kleuren van voetheof en rond de ogen en snavel. Bij geen van drie genoemde soorten is er sprake van een sexueel dimorfisme; de geslachten zijn uiterlijk gelijk en dat maakt het weer zo ontzettend moeilijk om een kweekpaar samen te stellen. Je kunt daarbij niet eens afgaan op duidelijke paringrituelen want, en dat komt bij erg veel Zuidamerikaanse parkietsoorten voor, paringen worden ook gepleegd door twee mannen of door twee poppen. Zekerheid is er pas als er bevruchte eieren zijn. De meest garantie op het samenstellen van kweekparen biedt de aanschaf van meerdere exemplaren, deze al maar in een verblijf onderbrengen dan maar afwachten wie zich bijvoegt. Het is een meer natuurlijk partnerkeuze welke bij dergelijke vogels het meest is aan te bevelen. Na een goede acclimatisatieperiode

Tekst: Cees van Berkel
Foto's: Vogelpark
Walsrode/Müller

Daarin het verstandig is om veelvuldig en direct met de vogels bezig te zijn waartoe dan een zekere tamheid, vertrouwelijkheid leidt, blijken ze redelijk winterhard te zijn. Hun huisvesting behoeft niet overdreven ruim te wezen. De vogels behoren niet tot de grootsten en vluchtjes van 80 à 100 cm breed en 2 tot 3 m lang zijn voldoende. Zo'n vluchtje kan van het normale standaardtype zijn; een behuutte en overdekte plaats en een niet overdekt gedeelte. Daarnaast, **vergeet dat beslist niet**, moeten de vogels zomer en winter, **dus altijd**, de beschikking hebben over een goed nestblok. Nagenoeg alle Zuidamerikaanse parkieten brengen de nacht in een nestholte door. En wat de nestblokken betreft is het wellicht verstandig er twee beschikbaar te stellen zodat ze zelf hun keus kunnen maken. In het blok een flink stuk onafgevoerd hout leggen dat de vogels zelf tot een naar hun zin geschikte omdedekking transformeren. De nestblokken zullen zo ongeveer een 10 x 20 cm groot bodemoppervlak moeten hebben. 30 tot 40 cm hoog zijn met een invlieg gat van ongeveer 5 tot 6 cm middellijn.

En als dan alles meezit zijn er resultaten te verwachten. Een legsel bestaat uit gemiddeld 4 tot 5 witte eieren welke elke iets groter en ovaler zijn dan de eieren van de grasparkiet. De incubatieperiode bedraagt 26 dagen en de man neemt het vrouwtje broedt. De man brengt wel de nachten samen met het vrouwtje in het blok door, maar niet meer dan dat.

De jongen zijn volkomen naakt en pas na 10 tot 12 weken komen de eerste veren te voorschijn. De eerste periode is er sprake van een langzame ontwikkeling en ook dat is vaak eigen aan Zuidamerikaanse soorten.

Op een leeftijd van 8 weken vliegen de jongen uit. Ze zijn nog iets kleiner dan de oudervogels maar uiterlijk redelijk genoeg gelijk van kleur. Het is vanzelfsprekend dat de jonge vogels afhankelijk worden. Het tijdstip is afhankelijk van de ontwikkeling en men moet dat zelf te bepalen. De ringmaat is 5,4 mm.

Als voedsel verstrekken we een rijk gevarieerd goed zaadmengsel voor parkieten inclusief wat zonnepitten. Daarnaast zijn bessen en vruchten onontbeerlijk. In de natuur bestaat hun voeding uit diverse zaden, bessen, fruit, bladeren, bloesems en nectar.

Pas ingevoerde exemplaren vertrekken het nogal eens om de kleinere zaden op te nemen. Vanaf het moment dat ze gevangen zijn tot het moment dat ze bij de liefhebber arriveerden, hebben ze niets anders dan grovere zaden, voornamelijk zonnepitten gehad. Ze zijn daar aan gewend. Nu kunnen ze het met een dergelijk voedsel best wel een poos uithouden, maar uiteindelijk zal toch blijken dat dit veel te eenzijdig is. Vandaar dat moet worden gestreefd

naar de opname van een gevarieerd mengsel. Men kan de vogels best wel leren dit op te nemen door de drogere zaden te mengen met gekiemde zaden. Gradueel dienen de verhoudingen dan te worden verschoven tot de gewenste hoeveelheid is bereikt en we er zeker van kunnen zijn dat ze een volwaardig dieet opnemen. Dan pas ook zullen ze in een conditie gaan verkeren die de natuurlijke drang tot instandhouding van de soort, dat toch bijna elk levend wezen in zich heeft, stimuleert.

Vergeet niet dat deze vogels erg graag baden en ook met zichtbaar genoegen zich laten natregen.

Wit- en kanarievleugelparkieten zijn bijzonder aangename vogels, soms wel wat luidruchtig, maar beslist de moeite waard om ze te houden.

En wat de kweek betreft, een bepaalde dosis geluk is daarbij zeker noodzakelijk, maar hoort dat er eigenlijk niet altijd bij?

Ik ben reuze benieuwd wie de eerste eigen kweek op de NBvV-Bondskampioen inzendt. De oorkonde ligt al klaar.

□

Kweekresultaten met de Konings- of Zwartvleugellori (*Eos cyanogenia*)

Deel I

Kenmerken: Algemene bevedering rood, een brede blauwe band om het oog doorlopend tot achter de oor-streek, de vleugels en schouderdek-veren en de uiteinden van de grote vleugelpennen zijn zwart. Vandaar waarschijnlijk de naam zwartvleugel. De staart aan de bovenkant bruin-zwart en van onderen rood, de snavel is oranje-rood, de poten zijn donker grijs tot zwart, het oog is roodbruin, met een helder rode ring om de buitenkant van het oog. Lengte 29 à 30 cm.

Afkomstig van de Geelvinkbaai. (West Irian)

De koningslori is niet zo'n beste vlieger, tijdens de broed verliest de pop zoveel energie dat ze met zeer veel moeite nog in het broedblok kan komen.

Ondanks dat het een slechte vlieger is, is hij erg grappig vanwege het klauteren langs het gaas en de takken.

Hoewel de lori normaal heel rustig en vriendelijk is, gedraagt deze zich erg agressief in het geval er eieren of jongen in het nest liggen.

In het derde levensjaar worden de meeste lories pas broedrijp. Het broeden wordt voornamelijk aan de pop overgelaten, soms zitten man en pop op het nest, in de nacht alle twee. Kenmerk tussen man en pop is zeer gering, de pop is ietsje kleiner en heeft een wat kleinere snavel.

Mijn lories zitten zomer en winter in een buitenvolière, tochtvrij maar de wind kan er wel in waaien. De volièrre is vier meter lang, een meter breed, van boven overdekt. In het midden twee en een halve meter hoog naar voor en naar achter aflopend tot twee meter.

Voor- en zijkanten voor de helft met gaas bespannen en voor de rest met eternietplaat dichtgemaakt.

De bodem is met grinzand bedekt, een dikke laag, die veel vocht opneemt. Zo u ziet is er geen afgesloten nachtverblijf, wel blijft het broedblok in de winter hangen, daar slapen de vogels in.

Men moet er ook rekening mee houden dat elke lori in het hartje van de winter eieren kan leggen, dit is echter geen probleem.

Omdat een lori geen behoefte heeft aan veel vliegen mag de volière zelfs wat kleiner zijn.

Het broedblok waar mijn koningslories in broeden, is 55 cm hoog zeskantig met een doorsnede van 35 cm. Het vlieggat zit 7 cm van de bovenkant en heeft een doorsnede van 8 cm. De bodem is bedekt met een dikke laag zaagmeel en houtkrullen. Omdat de jongen een erg dunne ontlasting hebben, zodat het nest snel bevuild raakt, moet het bodemmateriaal een paar maal ververs worden zeker als er jongen in het nest liggen. De voeding: Alle lories zijn vruchteneters. Deze vogels hebben een zeer kort spijsverteringskanaal, waar men dan de voeding aan moet passen. Het zijn zeker geen zaadeters, ofschoon er wel lories zijn die wat zonnepitten en hennepzaad eten, maar alleen daarvan blijven ze niet in conditie.

Ik heb de voeding voor mijn lories als volgt samengesteld: Appels en peren (geraspt), een weinig bananen, Cédé eivoer, oud krentenbrood, verkruimelde eierkoeken, behoorlijk veel honing, krenten en of rozijnen. Dit alles goed mengen tot een dikke pap. Deze pap doe ik in puddingbakjes waarna ze in de diepvries worden gezet. Zo maak ik in één keer voor twee maanden klaar.

Elke dag laat ik een bakje ontdooien en dan voeg ik daar nog aan toe, nutrix en bambix, een paar eetlepels profifar, druivensuiker, telkens een afgestreken eetlepel, een mespuntje zeewier dit laatste zeer weinig daar de vogels dit niet graag eten.

Soms ook wat geraspte peen (wortel). De verhouding van dit alles komt niet zo nauw.

Drie maal in de week voeg ik hier aan toe, enkele druppel vitamine V12 van Bogena en een eetlepel CEDE MIX per koppel vogels. Dit alles tot een redelijk dun papje maken. In de winter eenmaal per dag, in de zomer tweemaal per dag omdat het dan vlugger zuur wordt.

Daarnaast steek ik nog wel eens een appel, peer, stukje wortel of gevulde maskolf, op een spijker.

Nadat ik enige jaren groenkek lories gekweekt had, heb ik in het voorjaar van 1980 van een collega keurmeester uit Delfzijl het paar koningslories gekocht.

Deze vogels hadden al gauw twee eieren, al voor ik het wist zaten ze te broeden. Aan hun gedrag merkte ik dat. Bij mijn controle bleken de twee eieren bevrucht. Zodoende weet ik niet met zekerheid hoe lang ze broeden.

De afmeting der eieren is 2,2 x 2,8 cm het ander is 2,3 x 2,7 cm. De eieren zijn dus bijna rond. Op 28 juni kwam het eerste jong uit het ei, het tweede kwam drie dagen later uit. Dit jong was en bleef veel kleiner en ging na vijf weken dood.

De eerste dagen leek het of de oude vogels de jongen niet voerden, niets was te zien in de krop. Geleidelijk werd het beter.

Toen het eerste jong vier weken oud was heb ik het geringd, wat nog goed ging.

De groenkekken moeten al op een leeftijd van twee weken geringd worden. De ringmaat is 6mm.

Bij elke nestcontrole werden de vogels steeds agressiever, ze vielen mij steeds aan. Na ongeveer 13 weken vloog het overgebleven jong uit. Het was bijna de helft kleiner dan de oude vogels en gelijk van kleur, alleen had deze op de borst en op het lichaam dwarslopende zwarte strepen.

Vier weken lang werd het nog door

de ouders gevoerd, ondanks dat het al zeker twee weken zelf van de lori-pap at.

Nu is het jong bijna tien weken oud en nog is het niet uitgegroeid; veel kleiner dan de oude vogels.

De zwarte dwarsstrepen zijn ook nog duidelijk zichtbaar.

Terwijl ik dit schrijf, zitten de ouder-vogels wederom te broeden op twee bevruchte eieren.

Deel II

Tekst: H.W. Wareman, Fijnaart

Na jarenlang louter zachtvoeretende vogels te hebben gehouden, kwam ik door toeval aan een paar koningslories. Ik kocht ze omdat ik sterk de indruk had dat het een echt koppel was. De ene was duidelijk robuuster en had een dikkere kop, dus zeker de man.

Het zou echter nog bijna 2 jaar duren voor ik daar zekerheid over kreeg door een geslaagde kweek.

Het eerste jaar waren ze nog wat achterdochtig en pas in het tweede jaar zag ik een baltsgedrag, het elkaar voeren en meerdere malen paringen. Dit leek me nog geen overtuigend bewijs van een echt koppel, daar het bekend is dat lories dit ook vertonen als ze met sekse-genoten samen zitten.

Het baltsgedrag is erg interessant om te zien en bestaat uit het 'zwaarwichtig' lopen over een horizontale tak met overhellende lichaamsbewegingen, afgewisseld met een blazend en sissend keelgeluid en wiegend lichaam. Soms zitten ze dan van opwinding te 'stampvoeten'.

Dit baltsgedrag heb ik, voor wat betreft het geblaas en gesis met overhellend lichaam, ook waargenomen bij mijn zwartkoplories (*Domicella lory*).

Bij andere geslachten heb ik dit (nog) niet gezien. De Van Duivenbode lori werkt meer met vleugelbewegingen. Misschien kunnen andere lori-kwekers hier meer over vertellen?

Na tijden van druk baltsen en evenzo-

vele paringen kon ik eindelijk waarnemen dat het nestblok werd opgezocht. Dit hadden ze nog nooit eerder gedaan, ook niet om te slapen! Geen van mijn lories slaapt in het nestblok dat steeds het gehele jaar door blijft geplaatst. Nu bleef de pop dagenlang in het blok en kwam er alleen uit als de man onraad vermoedde en alarm sloeg. De boeken geven een broedduur aan van 28 dagen en na deze periode waagde ik een nestcontrole. Groot was de ontgoocheling, er was niets te zien! De pop was klaarblijkelijk schijnzwanger geweest!

Na deze nestcontrole keerde de pop niet in het blok terug en de vogels bleven verder erg rustig. Pas in januari 1981 werden ze weer actief met baltsen en paren en keerde de pop weer in het blok terug, waar ze ook regelmatig door de man werd gevoerd. Ik besteedde er niet zoveel aandacht aan omdat het wellicht weer 'voor de gekhouderij' zou zijn. Maar na ruim een maand hoorde ik zacht gekrijs uit het blok komen en vol verwachting voerde ik een nestcontrole uit. Zeer verbaasd ontdekte ik een flink donsjong wat al aardig donkere stoppels begon te krijgen. Een week later zag ik op de kop en op de rug al felrode uitbottende veertjes. Als je het snelle groeien van nestjongen van bijv. brilvogeltjes bent gewend, die met goed 10 dagen

geheel bevederd het nest verlaten, dan groeien lori-jongen wel heel langzaam. Na bijna 3 maanden verliet het jong ietwat geplukt op de kop en op de schouders het blok. Het bleek nog erg onhandig en kon beslist nog niet zo snel en soepel klauteren als volwassen lories. De bevedering herstelde zich erg snel en ik liet het jong nog ongeveer 2 maanden bij de ouden, totdat ik me er van overtuigd had dat het zelf goed kon eten. Ik zette het jong apart om goed te wennen en wat tam te maken.

Jonge koningslories hebben een jeugdkleed waarbij de borst en buik nog zwaar gestreept zijn en het blauw van de oorvlekken tot over de bovenkop doorloopt. De snavel is zwart. Geleidelijk aan verdwijnt de streep-tekening, wordt de bovenkop geheel rood en verkleurt de snavel tot dieprood.

In een engels kweekverslag werd vermeld dat de oude vogels zeer agressief waren tijdens de broedtijd. Echter mijn vogels waren totaal niet agressief en sloeg alleen de man aan het krijsen als ik nestcontrole deed. Nu ze aan een tweede ronde bezig zijn, zijn ze zelfs behoorlijk tam en de pop eet uit de hand. De man blijft op een meter afstand en zit dan zeer geagiteerd met de vleugels te klappen, maar het blijft uiterlijk vertoon. Lories zijn naar mijn mening zeer prettige volière-vogels en worden gelukkig ook steeds meer gekweekt. Met de koningslori is dit ook het geval en de heer Th. v.d. Heuvel toonde op de laatste Bonds-TT in Breda een E.K.-koningslori en ondertussen vernam ik dat de heer P. van Damme uit Middelburg ook een jong heeft liggen. Wie nog meer resultaat heeft gehad hetzij met koningslories hetzij met andere lori-soorten vernemen alle vogelliefhebbers graag via 'Onze Vogels'.

Ik hoor graag van u en van uw wederwaardigheden en het zou zeer informatief zijn indien de heer Beswerda, die zijn sporen in de lori-kweek reeds heeft verdiend, ons zou willen inlichten over de oprichting van 'zijn' lori-club.

Grasparkieten allerlei

SELECTIE

Na het broedseizoen volgt er voor de grasparkiet een betrekkelijke rustperiode. Gemiddeld ligt deze tijd in de periode tussen half juli en half september. De jongen zijn dan door de jeugdruï. Voor de kweker is dit de beste tijd om zijn vogels te selecteren. De enige methode om een goede stam op te bouwen is selectie. Pas daarom een strenge selectie toe en laat u niet teveel beïnvloeden door het denkbeeld dat u geen vogels kunt missen. Bij het sorteren moeten we niet alleen aan het volgende kweekseizoen maar ook aan het aanstaande tentoonstellingsseizoen denken.

We beginnen echter met ons kweekboek te raadplegen waarin we alle bijzonderheden die ons zijn opgevallen vermeld hebben. De oude vogels die niet aan uw kweekverwachtingen voldeden ruït u meteen op. De hoop dat ze het een volgend jaar beter zullen doen is meestal ijdel. Hetzelfde geldt voor oudervogels die de jongen hebben geplukt en voor mannen die het voeren alleen aan de pop overlieten. Houdt u dergelijke vogels toch aan dan wacht u het volgende kweekseizoen beslist weer een massa ergernis. Wees wel zo sportief en verkoop vogels die u in de broedtijd in de steek gelaten hebben niet als goede kweekvogels aan andere liefhebbers en druk hen ook geen jonge vogels in de hand waarvan uzelf weet dat ze teleurstelling zullen brengen. Jonge vogels die door hun ouders slecht gevoerd zijn en met hangen en wurgen groot werden kunt u ook gerust van de hand doen.

Meestal blijkt dat de jonge vogels die men de zesde dag al bijna niet meer kon ringen zich tot de forste vogels ontwikkeld hebben terwijl de jongen die na de achtste dag nog geringd moesten worden ver in hun groei achtergebleven zijn. Het spreekt vanzelf dat we deze achterblijvers ook meteen opruimen. Het selecteren van de oudervogels op hun kwekeigenschappen is een vrij eenvoudige zaak. De benodigde gegevens kunt u immers in uw kweekboek vinden. Bij de jongen ligt het wat moeilijker. Als regel kunt u er van

uitgaan dat jongen van goede kweekparen, mits ze verder goed verzorgd worden, zelf ook goede ouders zullen worden. Het selecteren van uw vogels volgens de officiële standaardeisen is heel wat moeilijker. Vooral beginnende liefhebbers kost dit veel hoofdbreken, temeer daar de standaard een geschreven tekst is. Binnen het raam van deze tekst is een zekere interpretatie mogelijk. Dit voorkomt weliswaar dat de standaard niet statisch is, doch het houdt vooral voor de beginner het risico in dat de standaard niet altijd juist geïnterpreteerd wordt. Als hulpmiddel zich het ideaalbeeld voor ogen te kunnen halen kan de afbeelding dienst doen. Bekijk de tekening maar eens goed. U vindt hierbij tevens de voornaamste onderdelen van het grasparkietenlichaam aangegeven. Als u de tekening goed bekeken heeft kunt u zich verder met behulp van de geschreven tekst van de standaard wel een beeld vormen hoe een goede grasparkiet eruit moet zien.

Aan de hand van het beeld dat we thans gevormd hebben gaan we als volgt te werk: U stopt 5 tot 10 vogels in een ruime broedkooi en u zoekt de slechtste vogel eruit. Deze vervangt u door een andere uit uw bestand. Leg de nadruk op formaat, model en houding en op grootte en vorm van de kop.

De kleur, het masker met de keelstippen en de vleugeltekening komen, hoewel ook belangrijk, pas op de tweede plaats. Wat het masker betreft wil ik nog opmerken, dat u de zgn. 'Flecky headed' vogels (bont-

tekening op voorhoofd) niet kunt gebruiken voor de kweek van normale en getekende vogels. Deze slechte eigenschap vererft dominant en te vrezin is dat uw gehele stam er op de duur mee komt te zitten. Voor de kweek van ino's zijn ze echter wel te gebruiken. Selecteer dus in hoofdzaak op een goed type.

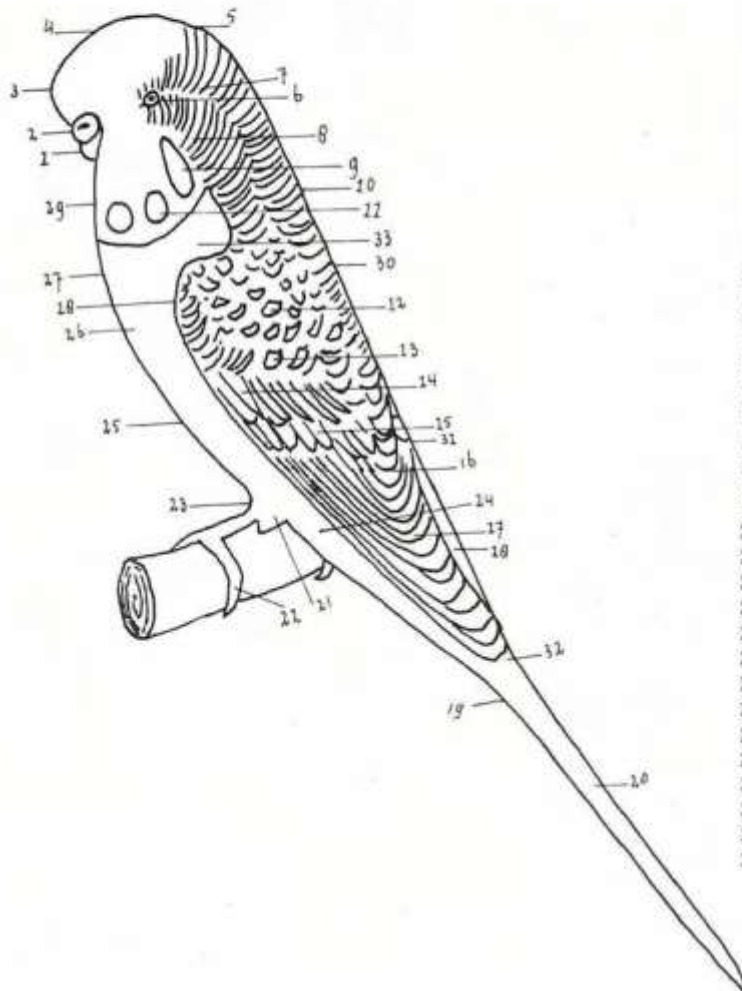
Een goede kleur, mooie forse keelstippen e.d. komen op den duur vanzelf wel als u e.e.a. in de gaten houdt. U moet deze punten dus niet verwaarlozen want dan wordt het natuurlijk ook niets. Mijn bedoeling is u duidelijk te maken dat u bij het ene onderdeel wat toleranter kunt zijn dan bij het andere.

Wanneer u nu bv. een stuk of 10 vogels in een broedkooi heeft gedaan dan gaat u vergelijken. Aan de hand van de geschreven standaardeisen en met het ideaalbeeld van de grasparkiet voor uw geest moet het toch mogelijk zijn de slechtste eruit te halen. Heeft u hem of haar gevonden dan vervangt u deze voor een andere uit de voorraad en u begint weer opnieuw. Ten laatste zult u de besten overhouden.

Let even extra op bij het vergelijken van de kop. De koppen van uw normale vogels lijken als u ze met de koppen van de ino's en de opaliner vergelijkt mogelijk kleiner. Dit kan gezichtsbedrog zijn. Door het ontbreken van tekening lijken de effen koppen groter. Het is natuurlijk best mogelijk dat ze dat inderdaad zijn, doch door het geven van deze aanwijzing hoop ik te voorkomen dat u zich door de kleurslag laat misleiden. Indien u uw vogels op bovenstaande wijze selecteert, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de gegevens die uit uw kweekboek moeter blijken dan zijn uw kansen op eer voorspoedig kweekseizoen met mooie jongen die het ideaalbeeld wadichter genaderd zijn een heel eind gestegen.

Eigenlijk zouden we nog verschi moeten maken tussen de vogels die we voor de tentoonstelling selecteren en die welke we voor de kweek aanhouden.

In de praktijk gaat een en ander

1. snavel
2. washuid
3. voorhoofd
4. kruin
5. achterhoofd
6. oog
7. slaap
8. oorstreek
9. wangvlek
10. voorrug
11. keelstip
12. kleine vleugeldekveren
13. middelste vleugeldekveren
14. grote vleugeldekveren
15. kleine slagpennen
16. middelste slagpennen
17. grote slagpennen
18. stuit
19. onderstaartdekveren
20. staartpennen
21. hiel
22. teen
23. scheenbeen
24. lendestreek en buik
25. onderborst
26. bovenborst
27. kropstreek
28. duimveertjes
29. keel
30. bovenrug
31. onderrug
32. bovenstaartdekveren
33. schouder

meestal hand in hand. Immers vogels die op de tentoonstelling hoge ogen gooien gebruiken we in de meeste gevallen ook voor de kweek, doch om misverstanden te voorkomen zal ik een concreet voorbeeld noemen waarbij we verschil kunnen maken tussen kweekvogels en showvogels. Indien u bezit een goed geproportioneerde vogel die een nagel mist. Indien op een tentoonstelling hoort zo'n vogel niet thuis maar voor de kweek aan zo'n vogel prima zijn. Opgemerkt is evenwel dat, indien het een man betreft en meerdere nagels ontbre-

ken, de bevruchting wel eens twijfelachtig kan worden doordat de man tijdens de paring niet voldoende houvast heeft. Gaat het om een zeer goede man dan zou ik het risico in ieder geval nemen. Als u het verstand gebruikt kunt u zelf wel uitmaken wanneer u onderscheid moet maken tussen tentoonstellingsvogels en kweekvogels. Indien u met uw showvogels ook wilt kweken doet u er verstandig aan hoogstens voor 2 à 3 wedstrijden in te schrijven. Persoonlijk neem ik met poppen waarmee ik wil kweken niet deel aan wedstrij-

den, maar bij een uitzonderlijk goede pop maak ik wel eens een uitzondering voor een enkele wedstrijd. Sommige kwekers sturen een goede vogel van de ene tentoonstelling naar de andere en vinden het dan vreemd dat zo'n vogel het in de broedkooi af laat weten. Kweekvogels moeten in topconditie zijn en dat zijn ze beslist niet als ze van de ene show naar de andere gestuurd zijn. Bedenk wel dat een werkelijk goede pop meer waarde voor u heeft in de broedkooi dan op een tentoonstelling.

Mixture

In Australië blijkt de **Moera- of Brondpapegaai** gelukkig niet zo zeldzaam te zijn als men doemdenkend dacht. In Victoria bijvoorbeeld komen (nog) redelijke aantallen voor. Deze vogel leeft in boomloze moerastreken, waar hij zich voedt met zaden van heggen, biezen en gras. Hoewel hij vliegen kan doet-ie dat alleen als 't nou persé moet! Wat dat aangaat is 't net een fazant waar hij rouwens wat van weg heeft. Zijn felste vijand is er de in dat werelddeel onnadenkend uitgezette Europese ros. Aldus RAOU Newsletter.

In de grote steden in India als Calcutta, Bombay, Dacca blijkt de Indische iuis- of **glanskraai** nogal 's gebruik te maken van metaal vooral **ijzerdraad** als nestmateriaal. Ze vlechten dit afral netzo in mekaar als vogels dat van iuis-uit doen met takken. Die metalen its-jumeaux zijn niet alleen makkelijk te verankeren – namelijk aan lan-aarnpalen en uithangborden – maar jaan ook nog langer mee dan twijgen in stengels. Voor de eieren en jonies heeft die 'staalbouw' nog het 'oordeel, dat er een betere ventilatie is.

Raddden de kraaien hun bouwsel aan en straatlantaarn opgehangen dan lijkt dit het verlichtingsvoordeel met ich mee te brengen, dat ze na lonker nog best op voer uitkunnen. Van 42 nesten heeft men gegevens verzameld. Weinu het zwaarste woog 1 kg; dit werd met nog 2 kg geklopt loor eentje uit en hout en metaal. Het record breekt een kolonieroning van 5 paren van 25 kg... Het aantal stukjes draad per nest ligt issen 91 en 644; de langste 'palen' zijn M. 1.20. Het gemiddelde staafje o'n 30 cm. Ertussen vonden de onlerzoekers 2 metalen klerenhaners. Vertelt u het Journ. Bombay Nat. list. Soc.

Het boek 'Vogels van Europa' van J. König uitg. Zomer & Keuning, Ede, an 764 blz. & 436 kleurenfoto's oemt de ornitholoog prof. Voous ge-roon goed.

In als hij dat zegt valt hier weinig aan te te voegen. Wat Nederland betreft

is door dr. C. Deeleman & drs. G. Oreel gezorgd voor het up-to-date houden van de werkelijke stand van zaken betreffende het voorkomen van de inheemse soorten; een praktisch bijgewerkte vogelgids, meent 'Panda', het blad van het Wereld Natuurfonds.

De **Lammergier** is in de Alpen uitgezet, dit allicht in de hoop dat deze zeldzaamheid er zich opnieuw zal vestigen. Prettig nieuws nu de allerlaatste Oehoe, die enorme uil, volgens de Telegraaf, bij Den Helder door een lijkenopzetter is neergeknald.

Volgens hetzelfde dagblad vliegen minder vogels zich tegen de **hoogspanningsleidingen** te pletter. Dit is de afgelopen 15 jaar met 60% verminderd. Het Rijksinstituut voor Natuurbeheer telde in de 60'er jaren nog één miljoen zg. draadslachtoffers per jaar. Nu is dit net zo'n perscommuniquéje om overheen te lezen want hoé is zoiets mogelijk? Hebben de jongen die voorzichtigheid van hun – er wel degelijk weleens pijnlijk mee in aanraking gekomen – ouders geërfd of (waarschijnlijker) afgekeken...? In ieder geval was het zo dat in de eerste jaren van het draadspannen voor de 'draadloze' de platen postduivenhouders dat onafgebroken verlies aan vogels zo zat werden, dat ze de liefhebberij aan kant deden... Vanuit een andere optiek bekeken zal 't wel niet zo zijn dat er nu meer vogels boven onze steden rondfladderden, eerder minder. Al-hoe-wel... als je ziet wat onze gevederde vriendjes in Amsterdam alzo op je wagen deponeren dan is er toch weer weinig teruggang in wat wetenschapsmensen noemen: de totale populatie. In Amerika, zo vertelde men ons daar, zijn de kabels en telefoonlijnen de aartsvijanden en moordenaars van o.m. hun embleem-roofvogel, de witkoparend; eraan wennen doen ze wel als Individu maar niet als Soort.

dj.dj

Bedreigde uitheemse diersoorten

Op het Ministerie van CRM blijkt men zich intensief bezig te houden om de in- en uitvoer van dieren aan banden te leggen, sterker nog om dat volslagen onmogelijk te maken. Aanleiding is de ratificatie van de Conventie van Washington. Op zich een uiterst goede zaak en wij kunnen alleen maar toejuichen dat het werkelijk bedreigde dier wordt beschermd. CRM wil echter veel verder gaan dan de conventie van Washington aanbeveelt. Als het aan de ambtenaren ligt wordt alle in- en uitvoer verboden of onder een zodanig strak regiem geplaatst dat in- en uitvoer nauwelijks nog mogelijk is. Dit alles heeft wel degelijk consequenties voor de hobby. In- en uitvoer van dieren waarvan de conventie dat toelaatbaar acht, moet hoe dan ook mogelijk blijven willen we onze hobby tenminste voor nu en de nabije toekomst op een zo breed mogelijk terrein en in alle facetten blijvend beoefenen. Het is gewoon oneerlijk wat men doet. Door middel van publicaties waarin 'griezelige' ontsnapte slangen of 'zielige' apen op de voorgrond worden gebracht, tracht men de publieke opinie te beïnvloeden in het nadeel van de mens die als hobby het houden en heel vaak ook fokken van dieren beoefent. Natuurlijk zijn er uitwassen, maar men moet niet gaan veralgemeniseren en trachten om dan alles maar te verbieden. We zullen ons met alle mogelijkheden en middelen die we hebben, moeten blijven verzetten tegen de plannen van CRM. Een nieuwe wet BUD accoord, maar dan wel zoals door genoemde conventie wordt aanbevolen en niets méér. Ons voorlopig advies in deze: Wees zuinig en zorgzaam op en voor uw dieren, doe alles om daarmee te fokken en, waar het vogels betreft, ring ze zodat u kunt aantonen dat het hier gefokte dieren zijn. CRM heeft weliswaar gezegd dat door de nieuwe BUD-wet de hobby niet in gevaar zal komen maar we zijn daar helemaal niet zo gerust op. Alleen al door het steeds strakker hanteren van bepalingen ten aanzien van in- en uitvoer, wordt alle perspectief voor de hobby in ernstige mate vervaagd. Er is op dit moment gelukkig nog geen aanleiding tot paniek, we blijven echter wel alert en houden u op de hoogte.

De volière van de maand

Heel dikwijls las ik in het maandblad *Onze Vogels* verhalen over de bouw van volières. Deze artikelen en de bijgeplaatste foto's, hebben mij feitelijk aangezet om ook vogels te gaan houden. Dit schreef ons zuster Johanni, Baljuwstraat 21, Sluiskil. U moet weten, zo gaat zij verder, dat ik al jaren enkele vogeltjes in een kooitje had waarin ze niet veel vrijheid hadden. Bovendien stond dat kooitje in mijn kleuterklas, overigens wel tot vermaak van de kleuters. Eenmaal gepensionneerd kon ik de beschikking krijgen over een volière en wel dra had ik ene meneer De Maat bereid gevonden de volière over te plaatsen in onze tuin. Het was echt de moeite waard en de vogels voelden zich er helemaal thuis. Wat later moesten we verhuizen en kwam ik terecht in Sluiskil. Ik zat toen met het probleem wie nu een volière zou bouwen, want onze heer De Maat was inmiddels overleden. Gelukkig wonen er in Sluiskil erg veel mensen die geheel belangeloos en met veel plezier willen helpen. Het waren dagen vol afwisseling als onze bouwers er waren. Fons van Mæle (79) en Peet de Schepper (69) bleken twee harde werkers te zijn. Ach, u weet wel, zo van 'uit die goeie ouwe tijd' en niet bang voor de kou. Het bouwen gebeurde namelijk in de winter. Eerst werd een betonnen vloer gestort en vervolgens werd aan de opbouw begonnen. De wanden van het nacht-

verblijf werden dubbel en met isolatiemateriaal opgevuld. Glas, gaas, golfplaten, niets werd vergeten.

Ik geloof dat heel het dorp meeteefde want kwam ik iemand tegen dan werd heel vaak de vraag gesteld hoe het met de vogeltjes was en of de bouw al vorderde. Nou, die vorderde erg goed en met veel vakmanschap en precisie ontstond er een prachtige volière. (zie foto 1). De opening is echt een beetje feestelijk gevierd (zie foto 2). We zijn dan ook Fons en Peet erg dankbaar dat ze dat voor ons hebben willen doen; voor ons maar ook voor de vogels die er een erg fijne huisvesting in hebben.

Sinds vijf jaar, zo schreef ons F.W. Fleuren uit de Ringlaan 140 in Wychen, ben ik lid van de vogelvereniging De Goudvink aldaar. Ongeveer drie jaar geleden ben ik begonnen met de bouw van een kweekhok van 4 bij 2 meter vloeroppervlak en daarin hield ik dan kleurkanaries. Helaas had ik daarin erg weinig succes vooral tengevolge van veel muisoverlast. Het jaar daarop heb ik alles afgebroken en opnieuw opgebouwd maar nu met dubbele wanden en volledig geïsoleerd met glaswol. Bovendien heb ik er een, op een elektrische schakelklok werkende, TL-verlichting in gemonteerd en zijn er nieuwe broedkooien gemaakt (zie foto 3). Bovendien zijn er in die ruimte ook een tweetal vluchtjes geprojecteerd en is er verwarming in aange-

legd. Buiten bouwde ik een volière van 3 m lang, 1,50 m breed en 2 m hoog. Deze vlucht is gemonteerd op een 50 cm hoge gemetselde fundering. Het raamwerk is van stalen buis die ik eerst goed heb bewerkt met menie en vervolgens met groen verf. Na de montage van het raamwerk is het gaas er omheen gesparren. Ik heb daarvoor geplastificeergaas gebruikt. Bovenop de vlucht heb ik een gedeelte dicht gemaakt met polyester, zo ook een gedeelte van een zijwand (zie foto 4) waarvoor aan de kweekruimte en daaraan aansluitend op, de vlucht). Hierdoor zitten de vogels wanneer ze in de buitenvolière zijn toch uit de kwadwind. In de buitenvlucht heb ik klir op, kleine coniferen, vlier en nog enkele andere struiken geplant. (Zie foto 5) Nu maar hopen dat de kanarie het naar hun zin hebben en dit late blijken uit hun nakweek.

Tenslotte stuurde de heer L. Warde naar, Chrysantenstraat 27 uit Purmerend ons een prachtige foto van zijn volière en die van zijn zoon. (Zie foto 6) Hij schreef daarover het volgende: Als lid van de afdeling Purmerend waarvan ook mijn zoon jeugd lid is zijn wij alreeds een aantal jaren bezit om ook ons steentje aan een goed vogelkweek bij te dragen. Ongeveer 6 jaar geleden kon ik een fijn huis met een ruime tuin bekomen en ik was daar erg gelukkig mee. De tuin bood alle mogelijkheden om daarin te

foto 1

foto 2

foto 3

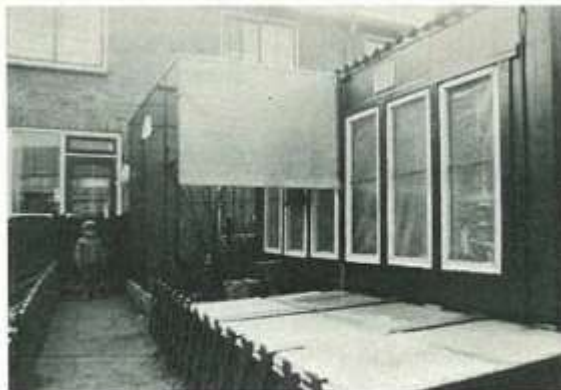

foto 4

ruim vogelverblijf te bouwen waaraan dan ook prompt werd begonnen. Het geheel rust op een fundering van 16 cm breed en 50 cm diep. In het beton werden M 16 draadeinden verankerd waaraan later de houten opbouw, van staanders van 6 x 5 cm, werd vastgezet. De achterzijde van de volière dient tevens als schutting en bestaat uit rabatdelen met een werkbreedte van 16 cm en een dikte van 18 mm. De volière is 10 m lang, 2 meter hoog en 2,25 m diep. Aan weerszijden is een nachtverblijf gebouwd. Het geheel kan naar behoefte worden ingedeeld in 4 of 8 aparte vluchten, of door het weghalen van wat glazen ramen in één lange vlucht. Al het houtwerk is drie maal behandeld met een buitenbeits (tencolium bruin) welk middel niet schadelijk is voor plant, dier en mens. Ieder najaar wordt de gehele volière gebeist om het houtwerk in goede conditie te houden. De volière is bespannen met het zogenaamde dubbeltjesgaas. In de volière houden

foto 5

en kweken we in hoofdzaak Australische parkieten zoals bourkes, splendids, elegant- en turquoiseparkieten. Met deze vogels hebben we erg goede resultaten behaald. Overigens hebben we dit kweekseizoen

wel iets bijzonders meegemaakt waarvan u misschien wel de oorzaak weet. Een van de parkietenpoppen heeft in totaal 20 eieren, achter elkaar door gelegd. De vogels zijn niet tot broeden gekomen.

Teneinde raad heb ik de nestkasten maar weggehaald. Een andere pop presteerde hetzelfde alleen zij kwam tot 16 eieren. Nogmaals, weet u daar de oorzaak van?

Naast de parkieten houden we ook nog spitsstaartamadines en diamantvinken alsook chinese dwergkwartels. Zoals gezegd, we hebben toch al wel goede resultaten behaald. Zoonlief werd reeds 2 maal jeugdkampioen met bourkesparkieten van 88, 89 en 90 punten. We kweken met twee of drie koppels in één vlucht, zoals bourkes en turquoisines of eleganten en bourkes etc... Het gaat echt zonder problemen. Het ligt in de bedoeling om de volière nog wat uit te breiden en dan ook pennant- en bleekkoprosella's te gaan kweken. Zo blijf je actief.

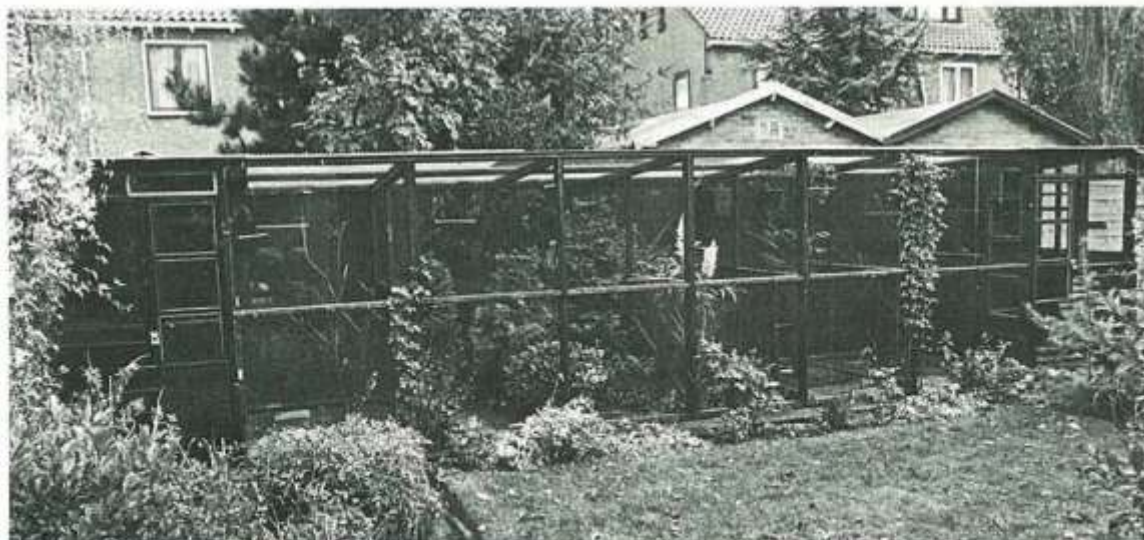

foto 6

Ook een Putter, maar toch anders

Een oude vertelling uit de streek van Bohemen verhaalt dat, toen God de wereld heeft geschapen hij aan alle vogels een kleedje heeft gegeven. Toen zijn werk gedaan was kwam daar, veel te laat, nog een klein vogeltje aanvliegen waarvoor geen spatje kleur meer over was. Het diertje was dusdanig teleurgesteld dat God medelijden met hem kreeg en al de restjes verf uit de potten schraapte om daarmee de laatkomer te beschilderen. Zo ontstond onze bont gekleurde putter.

Deze fabel is niet toepasselijk op de neef van onze Europese putter, de Grijskop putter, die een veel eenvoudiger kleedje draagt. De soort is ietsje groter dan onze putter maar opgemerkt dient wel dat er onderling ook nogal wat verschillen in grootte zijn. Zoals de naam in alle talen zegt, is het bovenste deel van de kop, de hals en de borst grijs. Het rood op het voorhoofd, rond de ogen en onder de snavel is, evenals het zwart en het geel in de vleugels, nagenoeg hetzelfde als bij de zeg maar gewone putter.

Beerlijk gezegd zit ik met deze fraaie vogel toch wel een beetje in mijn

Tekst: H.A. Maurer
Foto: P. Podpera

maag, zij het dan figuurlijk. Er zijn namelijk ornithologen die de grijskop beschouwen als een aparte soort, *Carduelis caniceps*; anderen – welke overigens de meerderheid vormen – zien hem als een ondersoort, een zogenaamde subspecie, *Carduelis carduelis caniceps*. Over het algemeen onderscheidt men twaalf ondersoorten die verdeeld kunnen worden in twee groepen, namelijk de putters met een zwarte en die met een grijze kruin.

Het fauna-element van de eerste groep is Europees, dat wil zeggen dat deze vogels behoren tot de fauna van de gematigde en mediterrane gebieden van Europa.

Volgens de Atlas van de Europese vogels, van prof. dr. K.H. Voous, moet deze fauna zich na de laatste ijstijd vanuit het Middellandse-Zeegebied in noordelijke richting in Europa hebben uitgebreid. Het fauna-element van de grijskoppen is Turkestaans en vandaar dat in liefhebberskringen ook wel de naam **Turkse putter** wordt gebezigd.

Hun verblijfplaats is het noordoosten van India, Afghanistan en Centraal Azië.

In de streken met een mild klimaat overwinteren ze ook; maar de noordelijker gevestigde vogels trekken voor de echte winter invalt naar zuidelijker gebieden.

Ze verkiezen open landschap met struiken en groepen bomen, lanen, niet al te dichte bossen en de randen van dichte wouden. Het nest wordt gebouwd op verschillende hoogten, variërend van 1 tot 4 meter, in de vorken van twijgen en veelal zo ver mogelijk van de stam.

Een legsel bestaat uit gemiddeld 4 tot 6 groen-witte eitjes die groter zijn dan de eitjes van onze putter. Bovendien legt onze putter geen groen-witte maar duidelijk wit-blauwe eitjes. Na een broedduur van ongeveer 14 dagen worden de jongen geboren en wanneer we dan weer zo'n veertien dagen verder zijn vliegen ze uit. Hierna worden ze nog gedurende enige dagen door beide ouders gevoerd.

Bij gunstige omstandigheden volgt er nog een tweede broedsel. Na het broedseizoen en de rustperiode vormen de grijskoppen in het najaar grote troepen en trekken ze naar meer zuidwaarts gelegen bebouwde streken waar ze kunnen neerstrijken op de zonnebloemvelden. De dan nog halfrijpe zonnebloempitten vinden gretig aftrek. Buiten die periode bestaat hun voedsel uit niets anders dan dat van de gewone putter, diverse zaden van grassen, onkruiden en vooral distels, alsmede kleine insecten en stukjes bladgroen.

De lokroep en de zang doen eveneens sterk lijken op die van de Europese putter maar het komt mij voor dat deze toch wat minder blij klinken. Ook in de volière is hun gedrag nauwelijks verschillend. Misschien zijn de grijskoppen wat rustiger van aard en komen ze wat dat betreft meer overeen met de goudvink.

Naast een goede en rijke zaadmeniging voor wildzangvogels, een aanvullend zachtvoer, bijvoorbeeld Cédé-ervoer met Cédé-mix en enkele halfrijpe distels, kunnen deze vogels heel lang volièrebewoner zijn en zeer zeker ook tot broeden komen.

Vergeet we ook niet dagelijks vers bad- en drinkwater te verstrekken. Baden doen ze graag en dat is medebepalend voor een goede conditie. Omdat *Carduelis caniceps* niet voorkomt in Europa, lijkt het mij dat deze soort zonder meer gehouden mag worden.

De zieke vogel

door H.B.J. Willemsen

De voornaamste ziektes door virussen veroorzaakt zijn:

Kanarie- of Vogelpokken.

Deze ziekte wordt veroorzaakt door het 'Borreliota avium-virus'. De ziekte komt voor bij bijna alle vinkachtige vogels, terwijl de ziekte van soort tot soort kan verschillen in zijn besmettingsgraad. Een vorm van pokken is ook de gevreesde 'hapziekte' bij kanaries.

De verspreiding van de ziekte geschiedt door de lucht en door insecten.

Kenmerkend voor pokkeninfectie is aantasting van de slijmvliezen, wratachtige uitslag van de huid en ademnood. De vogels maken een piepend, reutelend en snorkend geluid.

Het verloop van de ziekte is meestal fataal en de kans op genezing is vrij gering.

Soms is het mogelijk om vogels, waar de ziekte nog niet te ver is gekomen, te genezen met enkele druppels 'Vibramycine' rechtstreeks in de keel. Door het epidemische karakter van de ziekte zal vaak een hele volièrebevolking het loodje leggen. De enkele genezen vogel mag niet rechtstreeks in contact gebracht worden met niet besmette soortgenoten, omdat de besmettelijkheid nog lang gevaarlijk kan zijn. Grondige ontsmetting met 'lysol' is dringend noodzakelijk.

Preventief is de ziekte echter goed te bestrijden door vaccinatie met het verzwakte pokkenvirus.

Papegaaienziekte of ornithosis

Papegaaienziekte wordt als zodanig genoemd bij papegaaien, parkieten en andere papegaaiaachtigen. Bij de andere vogels heet de ziekte 'ornithosis'.

De ziekte heeft haar naam te wijten aan de besmettelijkheid voor mensen, waarbij dan de papegaaiaachtigen de ziekte overbrachten. Tot en met het begin van deze eeuw sterven nog jaarlijks honderden mensen aan deze ziekte.

Dit is ook de reden waarom papegaaien en parkieten bij hun invoer in

Nederland gedurende enige tijd in quarantaine worden gehouden. Bij gebleken gezondheid wordt dan een gezondheidsverklaring afgegeven en mogen ze worden doorgevoerd.

De ziekte openbaart zich door een lopende neus, kortademigheid, koorts, rillerigheid en het algemene dikzitten van een zieke vogel. Ook gezonde vogels kunnen de drager zijn van deze ziekte. Besmetting geschiedt meestal tijdens het transport, terwijl ook snelle wisselingen van het klimaat de ziekte tot uitbarsting kunnen brengen.

Bij de mens openbaart zich de ziekte door hoesten en diarree, gepaard met koorts tot 40° Celsius en zware hoofdpijn en is gemakkelijk te genezen met antibiotica.

Bij kanaries, vinkachtigen, sijnen en sijsachtigen komt ornithosis voor en is dan gemakkelijk te genezen. Als medicijn verstrekt men gedurende 5 tot 8 dagen een tetracyclinepreparaat in het drinkwater. Het kan echter voorkomen, dat de ziekte hardnekkig is en indien de vogel dus niet genezen is dan kan een herhaling van de kuur wenselijk of noodzakelijk zijn. Hiervoor moet men dan altijd de hulp van de dierenarts of een kleindierhulpcentrum inroepen.

De tweede in de rij der ziekteverwekkers zijn 'de bacteriën'.

Bacteriën zijn éencellige, zelfstandig levende organismen, die in staat zijn zich zonder hulp van de gastheer voort te planten.

Onder de bacteriën zijn echter hele legers die nooit ziekteverwekkers zullen zijn en een zeer nuttige rol spelen. Anderen zijn verwekkers van ziektes, terwijl er ook een groep is, die een nuttige rol speelt en plotseeling ziekteverwekkers kunnen worden.

De verspreiding van deze ziektes geschiedt door speeksel, snot en uitwerpselen.

De vogels worden echter niet ziek van de bacterie, maar door het gif dat de bacterie afscheidt. Het weerstandsvermogen van de vogel be-

paalt echter de ernst van de ziekte. In geval van besmetting zal dus een zwakke vogel eerder het loodje leggen dan een conditioneel sterke vogel.

Voor de vogelliefhebber zijn echter alleen de verwekkers van paratyfus, coccidiosis, coli-infectie en in mindere mate pseudotuberculose en tuberculose belangrijk.

Paratyfus of salmonellose

De ziekte is een gevolg van een vergiftiging door bacteriën van het geslacht 'Salmonella' en wel de paratyfus-groep. De infectie ontstaat via geïnfecteerd water of voedsel.

Het is een gevolg van gebrek aan hygiëne. Bij een goede hygiëne kan deze ziekte praktisch niet ontstaan. Daarom bij dit soort gevaarlijke ziektes is het spreekwoord: 'Voorkomen is beter dan genezen!' nog altijd actueel.

De ziekte is te onderscheiden aan de volgende verschijnselen: De vogel zit dik en is koortsig, slaapt veel, de ontlasting is dun en waterig.

In het laatste stadium van deze ziekte hapt de vogel naar adem door het rithmisch openen en sluiten van de snavel.

De ziekte is effectief te bestrijden met een antibioticum uit de serie 'tetracycline'.

Gedurende een dag of acht een grote dosis van dit antibioticum, opgelost in het drinkwater, zal de ziekte zeker bestrijden.

Bij het optreden van de ziekte is een grondige desinfectie met 'Halamid/lysol-oplossing' nodig.

Soms komt het voor dat bij een laboratoriumonderzoek nog ziektekiemen aanwezig zijn bij de genezen vogels. In zo'n geval moet de kuur met een tetracycline gedurende vijf dagen herhaald worden.

Voor het vaststellen of nog ziektekiemen in de uitwerpselen aanwezig zijn, moeten deze in een laboratorium of bij de dierenarts onderzocht worden.

De belangrijkste overbrengers van paratyfus zijn muizen.

Allround kleurkanariefokkers opgelet!!!

De Technische Commissie Kleur-Vorm- en Postuurkanaries is voornemens om tijdens de Bondskampioenschappen in januari 1982 weer een **TOELATINGSEXAMEN** voor aspirant kleurkanariekeurmeester te houden.

Om met succes aan dit examen te kunnen deelnemen dient men aan de navolgende **MINIMUMEISEN** te voldoen:

1. Lid zijn van de N.B.v.V. en als zodanig van onbesproken gedrag.
2. Een ambitieus en gevorderd kleurkanariefokker zijn, d.w.z. gedurende minimaal 5 jaren, en met succes, meerdere kleuren hebben gefokt, zowel klassieke als niet-klassieke. Een vrij brede ervaring is beslist noodzakelijk! E.e.a. aan te tonen middels recente catalogi welke gelijktijdig met de aanmelding, aan de TC moeten worden toegezonden!
3. Tenminste enige kennis bezitten van de elementaire vererving m.b.t. de kanariekleuren.
4. In staat zijn om de voorkomende

kanariekleuren te herkennen waarbij, zeker bij de klassieke kleuren, geen ernstige fouten mogen worden gemaakt.

5. Een kandidaat moet bereid zijn om gedurende – tenminste – 2 jaren aan een vanwege de technische commissie georganiseerde praktische en theoretische opleidingscursus deel te nemen, één zaterdag per maand. Bovendien dient een kandidaat over voldoende vrije werkdagen te beschikken om – tenminste vijf maal per seizoen – onder toezicht van verschillende keurmeesters, op diverse wedstrijden hun praktische keurervaring te vergroten. De cursus zelf is kosteloos, de reis en verblijfskosten zijn evenwel voor eigen rekening.
6. **Zéér belangrijk!** Een kandidaat mag **niet kleurenblind** of zwak zijn voor de kleuren rood/groen. De kandidaat moet bereid zijn om ter plaatse een test kleuronderscheidingsvermogen af te leggen danwel een doktersattest kunnen overleggen waaruit blijkt dat betrokkene over een goed K.O.V. beschikt.

Indien men niet aan alle zes voornoemde eisen kan voldoen is het onnodig zich voor het toelatingsexamen aan te melden.

Ter kennismaking c.q. ter voorbereiding is er vanwege de techn. comm. een korte introductiecursus gepland in de maanden oktober en november en zal hoogstwaarschijnlijk worden gehouden te Leeuwarden; De Bilt; Weert en Tilburg.

S.v.p. bij aanmelding even opgeven waar men de cursus denkt te bezoeken.

Aangezien aan het eind van deze introductiedagen door de regionale docenten een voorselectie zal worden gehouden, is het van belang dat zij die in januari aan het toelatingsexamen wensen deel te nemen, éérst de introductiedagen bezoeken.

Belangstellenden voor bedoelde introductiedagen dienen zich **vóór 18 september a.s.** schriftelijk op te geven bij de coördinator opleidingen van de technische commissie kleurvorm- en postuurkanaries:

W.D.H. Spijker
Menno Simonszhof 21
1216 LJ Hilversum
035-15694.

Kijkt u ook
al reikhalzend
uit naar

VOGEL '82

Goudvoorhoofdparkieten (*Aratinga aurea aurea*)

Beschrijving: Grote voorhoofdsvlek die tot op de schedel loopt en oranje geel is, rond de ogen veertjes van dezelfde kleur, op de schedel blauw overgaand in groen, onderzijde geel-groen en de snavel zwart.

Als verspreidingsgebied wordt genoemd Brazilië ten zuiden van de Amazone rivier, Paraguay en Bolivia, dit moet ik echter maar gissen, daar ik nog niet in de gelukkige omstandigheid heb verkeerd deze landen te mogen bezoeken.

In januari 1978 verkeerde ik in moeilijkheden daar ik na een redelijk goed kweekseizoen niet genoeg afzetmogelijkheden kon vinden voor mijn gekweekte australische parkieten. Na wat telefoontjes kon ik ze bij een importeur van vogels uit Tilburg, ruilen tegen geïmporteerde bonte boertjes en de voor mij toen nog onbekende goudvoorhoofdparkieten. Het eerste jaar heb ik deze goudvoorhoofdparkieten in de binnenvolière gehouden en in het seizoen 1979

overgezet in een buitenvlucht van 3 meter lang, 2 meter hoog en 1 meter breed, waarin opgehangen drie blokken, een van 90 x 30 x 30, de ander 60 x 25 x 25 en een kleintje van 30 x 22 x 22.

Voor de nacht werd al snel het kleinste blok gebruikt, maar resultaten bleven toch uit dat jaar.

In 1980 viel het mij op dat de pop, al vroeg in het seizoen, tijdens de dagen regelmatig in datzelfde blok verbleef. Tot mijn verbazing lag er op 28-4 het eerste ei in het blok, snel gevolgd, met tussenpauze van een dag, door nog twee. De pop broedde overdag alleen, maar in de vroege avond verdween de man ook in het blok om daarin de nacht door te brengen. Toch had ik nog weinig hoop, daar de pop bij het minste geluidje al uit het blok verdween. Gelukkig had ik succes, ongeveer 24 dagen later lag er een jong in het blok, na twee dagen gevolgd door nog twee.

Veertien dagen later heb ik ze gerings met ringen van 5,4 mm, wat niet erg gemakkelijk ging gezien de korte dikke pootjes die deze vogels hebben.

Ze groeiden zeer langzaam in vergelijking met australische parkieten, maar na ±55 dagen kwamen er toch 3 volwaardige vogels uit het blok tevoorschijn. Het viel mij op dat ze zeker zo

groot, zij het niet groter, dan het ouderpaar zijn, met ongeveer dezelfde kleur, alleen de gele oogring ontbrak nog. Als voeding geef ik deze vogels gemengd grootparkietenzaad, appel, rozebottel, gekiemde zaden en als opfokvoer voor de jongen geweeke brood en eivoer. Groenvoer heb ik ze ook gegeven maar dit gebruiken ze nagenoeg niet. Na het kweekseizoen ben ik met deze vogels naar enkele tentoonstellingen geweest om te kijken wat ik nu precies gekweekt had. Met een gemiddeld puntental van ±87 punten voor eerstejaars vogels mag het resultaat niet onbevredigend genoemd worden.

In Breda kreeg ik dan nog de oorkonde voor bijzondere kweek wat mij enorm verraste en wat je toch veel voldoening geeft. Erg leuk vond ik de reacties die ik nadien gekregen heb van verscheidene kwekers uit het land welke ook in het bezit zijn van deze soort vogels. Enkele van hen hadden ook resultaat geboekt en met één daarvan heb ik naar ik hoop een goede ruil gedaan, zodat ik misschien een mooie stam op kan bouwen.

K. v. d. Meys,
Kasteelstr. 8a,
5081 BE Hilvarenbeek

Goudvoorhoofd

Dybowski Druppelastrilde (*Euschistospiza dybowskii*)

Enkele jaren geleden in de maand februari, kwam ik in het bezit van een stel dybowski astrilden. Ze waren aardig prijzig maar omdat ze zo zelden ingevoerd worden, waagde ik de gok.

In december van hetzelfde jaar begon de man te nestelen en op 22 januari d.a.v. zaten ze te broeden. De man en de pop wisselden elkaar trouw af en na 13 dagen broeden waren er 2 jongen. Deze jongen werden ir hoofdzaak met mierenpoppen gevoerd en na 10 dagen was het gebeurd met ze want ik had geen levend voer meer tot mijn beschikking en kon het ook niet meer kopen. Hier

KWEKEN MET KWEKEN MET

na begonnen ze aan een nieuw nest en deze jongen waren reeds na 2 dagen dood.

Ondanks dat ik mijn vogels meelwormpjes en muggelarven voer, wou het niet lukken. In juli van dat jaar begonnen ze opeens opnieuw, weer drie eieren en ook weer 2 jongen. Nu had ik mierepoppen zat en ze werden dan ook gretig gevoerd aan de jongen dit duurt wel 12-14 dagen voordat het zo goed als afgelopen is. De laatste dagen, dus na ± 10 dagen, werden er ook al zaden gevoerd. Na 18 à 21 dagen vliegen de jongen uit en keren dan 's avonds naar het ouder- of ook wel naar een slaapnest terug. Ze worden dan nog ± 14 dagen door de man (dat was zo bij mij omdat de pop doodging) gevoerd c.g. bijgevoerd. Ongeveer 3 weken nadat ze zijn uitgevlogen kan men de jonge poppen al van de jonge mannen onderscheiden. Het beste is het ook de jongen dan uit te vangen en in een uitvliegkooi te plaatsen. Nu heb ik na aanschaf van een nieuwe pop weer drie jongen die uitgevlogen zijn en hoofdzakelijk de man voert ze. De pop werd weer erg opgejaagd maar nadat de man iets gekortwiekt was, was dat ook weer opgelost. Mijn bevinding is wel dat de man de zorg om te voeren na het uitvliegen haast geheel voor zijn rekening neemt en dat de jongen ook na tien dagen nog steeds met veel levend voer worden gevoerd.

De vogels waren gehuisvest in een zgn. vogelkamer van 3 x 2,75 x 2,20 m waarin ook elfen-, patrijs-, aurora- en schlegelstrildes waren ondergebracht.

Kwartelstrilde

Nestelen deden ze in een gewoon kanariekastje waarin ze van grassen, sisal en katoen een nestje hadden gebouwd.

Als voedsel kregen ze een mengsel van o.a. tropisch-, kanarie-, onkruid-, wit- en parkietenzaad, wat japans miliet, 1x in de 2 dagen wat jonge meelwormpjes, 1x in de 2 dagen muggelarven en als er is watervlooien en 1x per week fruitvliegjes.

Tijdens de broedtijd geef ik ze als opkvoer niets extra's alleen 2 dagen voor er jongen zijn wat meer muggelarven, meelwormpjes en mierenpoppen.

P.J. Ubink
Burgwal 73 I
Kampen

Kwartelstrilde

(*Ortygospiza atricollis muelleri*)

Ik kreeg deze vogels als geschenk van mijn zuster. Omdat ze wist dat ik van kleine tropen hield. Zoals gewoonlijk met de astrildes, vliegen ze

vlot door de kooi, maar het bijzondere van kwartelstrildes is dat ze in hoofdzaak verblijven op de grond. Daarom durfde ik ze niet in mijn buitenvolière los te laten. Ik richtte voor hen speciaal een vitrine in en plante er varens en kamerklimp op. Met wat stronkjes hout en kleine keien ontstond er een aardige biotoop voor ze.

Ik had er geen enkele hoop op dat ze ooit zouden gaan broeden. Na een half jaar zag ik dat het mannetje met nestmateriaal aan het slepen was. Vooral van de planten gebruikte hij veel materiaal. Ik gooide er nog wat gedroogd gras bij en ander nestmateriaal. Twee dagen later zag ik tot mijn verbazing een bolvormig nest in een hoek op de bodem liggen. Het vrouwtje nam er al gauw gebruik van, maar eitjes bleven vooralsnog uit. Een paar dagen later kon ik mijn nieuwsgierigheid niet meer bedwingen.

Ik joeg de vogels van het nest, en zag tot mijn grote verwondering dat er drie eitjes in lagen. Doordat ze diep verscholen waren, kon ik de kleur moeilijk onderscheiden; mij schenen ze wit. Ik liet het popje rustig terugkomen op het nestje en ik nam mij voor ze niet meer te storen. Ik wilde zelfs de planten niet meer verzorgen en deze gingen dan ook prompt dood. Tot mijn grote teleurstelling kwamen de eitjes niet uit, maar ik liet toch alles zoals het was. Twee weken later zag ik dat het mannetje het nest aan het opknappen was. Mijn hoop was niet tevergeefs. Een paar dagen later zag ik dat het vrouwtje wat dik zat, het leek verdacht veel op legnood.

Ik pakte ze daarom eruit en constateerde dat ze het aan de darmen had. Ik zette ze apart en gaf ze Terramycine S.F. Na enkele dagen knapte ze al goed op. Ik deed ze terug in de vitrine, maar ze maakte geen gebruik meer van het herstelde nest. Ik

Dybowski

KWEKEN MET KWEKEN ME

besloot de vitrine helemaal schoon te maken en opnieuw op te maken met plantmateriaal. Na een maand of twee zag ik dat het mannetje in een andere hoek een nestje aan het maken was. Het was dezelfde bouw als het vorige en toen ik enkele dagen later keek lagen er wederom 3 eitjes in. Dit broedproces werd door beide vogels afgemaakt. Veertien dagen later kwamen 2 eitjes uit. De jongen werden gevoerd met mieren eitjes, meelmaden en veel senegalgiest. De bekjes van de jongen zaten vol

met lichtgevende puntjes evenals dat bij de gouldamadine het geval is. Ze werden goed gevoerd en na 7 dagen kon ik ze ringen (2,3 mm). Ze groeiden als kool en vlogen al spoedig uit. Ik kon al direct waarnemen dat het een mannetje en een vrouwtje was. Ze waren hetzelfde getekend als het ouderpaar alleen minder zwart om hun ogen. Na dit resultaat blijkt maar weer, nooit de moed opgeven, veel geduld en goed observeren. De kwartelastrilde leeft in Afrikaanse kortgras en polgrassteppen. Het zijn

echte bodemvogels die op de grond nestelen en nooit op takken zitten. Als ze van hun nest worden gejaagd vliegen ze snel zo'n 15 meter de lucht in, beschrijven enkele cirkels en strijken dan weer, maar geheel onverwacht, neer. Wanneer ze zich bespied voelen, vliegen ze in steeds kleinere cirkels rond om dan weer plotseling vlak bij het nest neer te vallen.

W. Ottema
van Houtenstraat 3
Drunen

Fruit

Voor mensen maar ook voor vogels wordt regelmatig gebruik van fruit algemeen als gezond en nuttig beoordeeld. Waarom voor vogels?

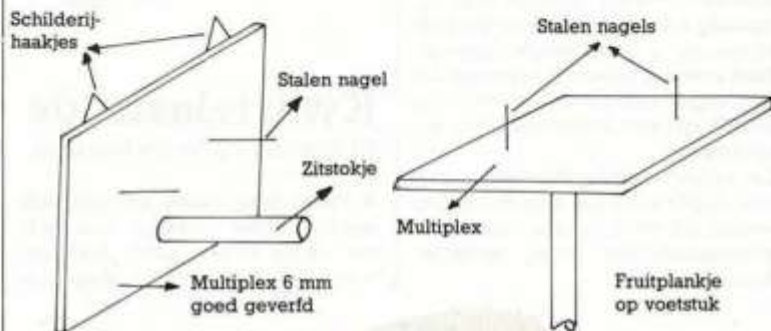
- Het is levensnoodzakelijk (Uiter-aard voor vruchtenetende vogels.)
- Het geeft afleiding (Ze kunnen er een aardig tijdje mee bezig zijn om - bijvoorbeeld - een stukje appel los te peuteren.)
- Het is gezond (Vitaminen en andere voedingsstoffen kunnen aanwezig zijn.)
- Het brengt variatie in de voeding (Eens wat anders dan een zaadje, meelworm of een blaadje sla.)
- Het bevordert de spijsvertering (Bepaalde bestanddelen van het fruit bevorderen - mede - het voedseltransport in de ingewanden.)

De nadelen van het geven van fruit (de vogels eten er werkelijk te veel van/het kan bederven) kunnen ondervangen worden door, net zoals

altijd, het fruit dagelijks met **kleine porties** te geven, restanten te verwijderen en regelmatig wat anders te geven. Let u er ook op dat er geen rotte stukken fruit op de voliëre of kooibodem blijven liggen. Fruit kunt u op velerlei manieren geven. Bijgaande schetsjes geven enkele mogelijkheden weer. Het kost u niets meer dan een stalen

draadnagel en eventueel een kwastje verf. Denkt u er aan dat het 'fruitplankje' meer dan alle andere plaatsen schoongemaakt moet worden? Een opsomming van welke soorten fruit geschikt zijn laten wij maar achterwege. Wat u kunt voeren hangt ook af van de vogelsoorten die u te verzorgen hebt.

Huib Vervest

CéDé

eivoeders

Het mozaïekpatroon

De mozaïekkanarie is fokresultaat van zeer strenge selectie op de vrouwelijke kleurkenmerken van de capuzensijspop en de kanariepop.

Er is in het gehele scala van kleurslagen geen kleurkanarie te bedenken die zo duidelijk het verschil aan kan tonen tussen het man of pop zijn.

Tientallen jaren is alleen de mozaïekpop een erkende showvogel geweest. Mozaïekfactorige c.q. mozaïekmannen werden als slechte zalmen betiteld.

Sinds enkele jaren is men in gaan zien, dat de **mozaïekman** een eigen **verschijningsvorm** in mozaïekpatroon demonstreert.

Dankzij het doorzettingsvermogen van een groepje mozaïekkwekers is het te danken dat de mozaïekman zijn bestaansrecht heeft verworven.

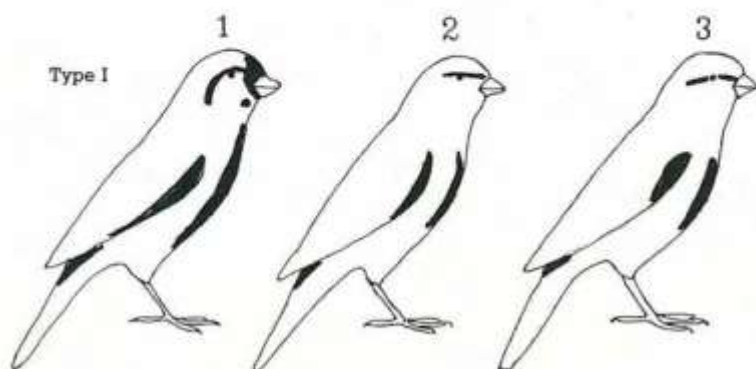
De afgelopen bondsshow Vogel, 81 heeft de doorstoot gegeven om de mozaïek in bredere kring aan populariteit te doen winnen.

Zeer fraaie mozaïeken in beide geslachten waren te bewonderen. Veel exemplaren werden geëxposeerd door leden van de mozaïekclub.

Een groepje van mozaïekfokkers in het westen van Nederland, dat zich bezighoudt met het fokken van mozaïeken en maandelijks als praatgroep van gedachten wisselt.

Aan hen is veel te danken. De mozaïek, een voor kort, weinig geziene vogel op de tentoonstellingen, is door deze mensen op een hoger plan gebracht.

Bewust wordt door het op een zogenaamd poppen en mannenpatroon gekweekt.

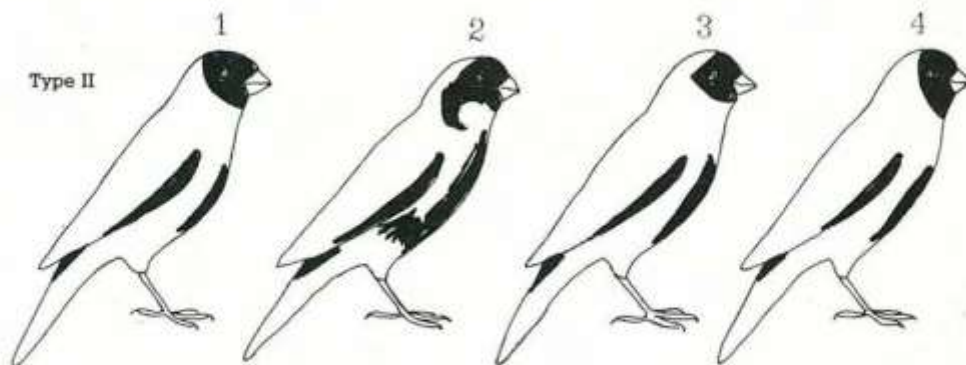

Tekst: H.J. Veerkamp
Foto's: Dennes Avon en
Tony Tilford
Boek Pietpraat: Uitg. Helmond

Ter onderscheiding, van het aparte kleurtype worden de mozaïeken als volgt genoemd;
Mozaïekpop = Type I (tekening 1-2-3)
Mozaïekman = Type II (tekening 1-2-3-4)

Het mozaïekpatroon

De mozaïekpop draagt vier specifieke kleurtekeningen, mozaïekkenmerken, in overwegend witte veervelden t.w.:

1. Aan beide zijden van de kop een gele of oranjerode zogenaamde oogstreep.
2. De vleugelboeg, doorgekleurd.
3. Gekleurde borstvlak, zo klein mogelijk.
4. Doorgekleurd stuitkussen.

Sommige mozaïekpoppen hebben aan beide zijden van de hals een gekleurde keelstip.

De mozaïekman kenmerkt zich door;

1. Voorkop doorgekleurd, een zogenaamd puttermasker.
2. Doorgekleurde vleugelboeg.
3. Borstvlak, waarvan de grootte en kleuring vrij moet zijn van hals en flanken.
4. Gekleurde stuitkussen.

De afbeeldingen van mozaïek type I en II geven een goede indruk van de vereiste kenmerken. (Nr. 4, de ideale mozaïekman.)

Mozaïeken die hun kleurtekening in gele of oranjerode vetstofkleur kunnen hebben, kunnen de tekening ook in een pigmentkleur projecteren. Met dien verstande, dat er dan niet gesproken kan worden van witte veervelden.

De gepigmenteerde mozaïek kan wel, moet, een zogenaamde zilversluis, **mozaïeksluis** laten zien.

De zilversluis komt het best tot zijn recht bij mozaïeken in de agaats, groen(brons) en satinserie.

Vogels met een **vol-bruinpigment** zullen bijna nooit de sluis tonen. Begrijpelijk; de veertoppen zijn immers voorzien van bruinfeomelanine. Zoals gezegd, dankt de mozaïek de kleurtekening aan 'n bundeling van vrouwelijke kenmerken.

De capusensis laat een duidelijk onderscheid in kleurpatroon zien. De man overwegend zwart met een diepe oranjerode borstkleur.

De pop is meer grijsachtig met een

zacht doorschijnende oranjerode kleur in de borst.

De kanariepop met een zwakgele grondkleur heeft vrouwelijke kenmerken, hetgeen wij als mozaïek (wisselende kleurdelen) aanduiden. Door constant te letten op de vrouwelijke kenmerken, is deze selectie zo streng doorgevoerd dat er mannen ontstonden met een onvolkomen vrouwelijk kleurpatroon.

Vandaar dat we de mozaïeken onderscheiden in type I en type II.

Het erfelijke gedrag van de mozaïekfactor

De mozaïekfactor is recessief, vererft geslachtsgebonden met een **intermediair** (middenhoudend) karakter. Anders gesteld; de mozaïekkenmerken vererven geslachtsgebonden, doch **meerdere** factoren oefenen hun invloed uit om het mozaïekpatroon tot ontplooiing te brengen.

Mozaïek oranjerood (man)

Het **mozaïekkenmerk** kan alleen maar zichtbaar zijn bij een **niet-intensieve** vogel.

Het optreden van de mozaïek wordt **belet** door de intensiefactor. Dat wil echter niet zeggen dat er geen kortbevederde mozaïeken zijn. Dat is echter een verhaal apart.

Kweekadviezen

Een eerste vereiste is dat het fokken van mozaïeken alleen goede kans van slagen heeft indien gekweekt wordt in stamverband. Dat houdt in; dat in familieverband de fokparen moeten worden samengesteld. Zoals vader maal dochter, moeder maal zoon, halfbroer maal halfzus.

Onnodig om te zeggen, dat daarbij

Mozaïek oranjerood

een goede kweekadministratie geboden is.

De paring van **mozaïekman** aan een **zalmpop**, zal theoretisch **enkelmozaïekfactorige** mannen en mozaïekpoppen geven.

De paring van **enkelfactorige mozaïekman** maal **zalmpop** geeft aan de helft van de zonen en dochters de mozaïekfactor. Dus behalve zalmannen en zalmpoppen, enkelmozaïekfactorige mannen en mozaïekpoppen.

Inderdaad zullen beide fokparen mozaïeken opleveren. Maar de verschijningsvorm zal bestaan uit mozaïektypen.

Van scherp gemarkeerde mozaïekkenmerken is geen sprake, de witte veervelden, een vereiste bij de mo-

zaïek, zijn doorspekt met vetstofkleur.

Daardoor **vloeit** de mozaïektekening teveel ineen.

Mozaïekparingen waarin de intensiefactor een rol speelt, levert minder mozaïeken op.

Toch zullen mozaïekwekers enkele maal gebruik maken van de intensiefactor.

En wel om deze reden; door voortdurend mozaïek aan mozaïek te paren zal op den duur de bevedering lang en flossig worden.

Door het gebruik van een intensief paargenoot, meestal een oranjerode pop herstelt men de fout.

Mozaïektype II, de mozaïekman, gekoppeld aan een oranjerode pop, geeft mannen en poppen in **mozaïektype**.

Eveneens intensieve oranjerode mannen en poppen. De poppen die

in wezen mozaïek zijn, laten de mozaïekkenmerken niet zien. Dat wordt belet door de intensiefactor. Zulk een pop wordt latent (sluimerend) mozaïek genoemd.

De latent-mozaïekpoppen doorparen aan mozaïekman geeft goede resultaten.

Niet alleen het verenpak is weer strak aaneengesloten, de mozaïeken hieruit bezitten meestal een scherper afgetekend mozaïekpatroon.

Het heeft geen nut om voor het fokken van mozaïeken, witte kanaries in te schakelen. De mozaïeksluier verbetert beslist niet. Tevens zal door beletting van de witfactoren, het mozaïekpatroon zich niet kunnen ontwikkelen.

Rose-oranjerood-ivoor een fijne zachte zelfstandige kleur, geënt in de mozaïek is geen succes.

De zachtrose tekening is dikwijls nauwelijks waarneembaar.

Het kan voorkomen dat mozaïeken die onder 'topvogels' gerangschikt kunnen worden de neiging hebben om in tekening te verlopen. Soms is dat van dien aard, dat **koptekening** en **borstvlak** verdwijnen. Een bijna witte vogel is overgebleven. Zo'n **overtyped** exemplaar kan een zeer goede fokvogel zijn, maar mist veel aan 'showpoints'.

Vanzelfsprekend dat we een dergelijke vogel paren aan 'n mozaïek met een wat zware tekening.

Zonder noodzaak zullen we geen mozaïeken koppelen aan niet-mozaïeken.

Er is veel tijd nodig om standaardmozaïeken te fokken.

Jaren gaan er mee gemoeid om de invloed van de mozaïek weg te fokken bij vogels die absoluut geen kleurloze veervelden mogen bezitten. De mozaïek is de enigste kleurvogel die **wisselende** kleurvelden moet hebben.

Mozaïek product van selectie op vrouwelijke kenmerken

Concreet is vast te stellen dat de leveranciers van de roodfactor en mozaïekfactor de capusensijs een **speci-**

Het mozaïekpatroon

fiek mannelijk en vrouwelijk kleed heeft.

De capusensijsman overwegend zwart, **rode vleugelspiegels**, rode borst en rugdek.

De capusensijspop overwegend grijs getint, wat matzwarte vleugels, **rode vleugelspiegels**, 'n zacht doorgekleurde rode borst, oogteugels niet aanwezig.

Het onderscheid tussen man en pop wordt aangeduid met **dimorfistische** kenmerken.

De kanarie toont niet zo'n duidelijk geslachtsonderscheid. Alleen bij een **doorgefokte** stam kleurkanaries is een onderscheid waar te nemen tussen man en pop.

Vooraf bij pigmentvogels met een lichtgele grondkleur laat de pop bij lange na niet een egale vetstofkleurverdeling zien.

Heel goed is dat te zien bij strogele poppen.

Sterk doorgekleurde schouderdekveren, in de kop gele oogteugels, onderlichaam, de broek, en dijbenen niet doorgekleurd.

Dat **kleurbeeld** bij een geelfactorige pigmentvogel of een gele kanarie is een overduidelijk **geslachtskenmerk**.

Een zichtbaar kleurverschil tussen man en pop, hetgeen door selectieve kweek sterk geaccentueerd is.

Blijven we met zulke vogels in een lijn fokken dan zullen er **geelfactorige mozaïektypen** ontstaan.

Selectie op vrouwelijke kenmerken.

Definitie van de standaardmozaïek

1. De mozaïek is een overwegend witte vogel met een inlegsel van kleur of anders gezegd een kleurtekening op een wit veld.

2. Een kleurkanarie met kanarievreemde factoren. Het factorencomplex is deels afkomstig van de kanarie en deels van de capusensijs.

3. Door selectieve kweek wordt het accent gelegd op een versterkt patroon van de uiterlijke geslachtskenmerken, zodanig dat een gemarkeerd vrouwelijk kleurpatroon wordt verkregen.

4. Doordat mannelijke vogels van

origine primitieve vrouwelijke kenmerken bezitten, wordt door doelgerichte kweekselectie bij hen de uiting van vrouwelijke kenmerken versterkt. Zodanig dat de mozaïek type II, de man, de vrouwelijke verschijningsvorm benaderd.

Anders gezegd, de mannelijke verschijningsvorm, kleurtype, is verdrongen. Dat is te danken aan een sterke localisatie van de factoren die het poppenkleurkleed bepalen.

Verskil tussen mozaïek type I, de pop, en mozaïek type II, de man, is duidelijk sprake van **geslachtsbepalende factoren**.

5. We mogen concluderen dat de mozaïekfactor geslachtsgebonden vererft. Dat wil zeggen de factor(en) die het mogelijk maken de mozaïekkenmerken te ontwikkelen. Mozaïek type II gepaard aan een willekeurige pop geeft alleen mozaïekdochters.

Afhankelijk van het al of niet gebruiken van een mozaïekpop zal bepalend zijn voor de afbakening van het mozaïekpatroon.

6. Bij de mozaïek zijn aanwijsbaar de werking van **andere** al of niet geslachtsgebonden vererfende factoren.

Zoals de **mozaïeksluier**, **ontwikkeling** van vetstofkleur in de **kleurbepalende** veervelden, de **beletting** van kleurontwikkeling in andere veervelden. De werking van de mozaïekfactor moet in groter verband worden gezien.

Samenvatting

Het verschijnsel mozaïek is een **samenstel** van capusensijs en kanariefactoren die het vrouwelijk kleurpatroon bepalen.

Een fokprodukt ontstaan door het toepassen van **verdringingsselectie** die erop gericht is de mannelijke kleurkenmerken te elimineren.

Kleurontwikkeling

De mozaïek toont een zacht, crèmekleurig, jeugdkleed.

Tijdens de jeugdruï verdwijnt deze kleur om plaats te maken voor witte veervelden, waarin naarmate de rui vordert het gekleurde mozaïekpatroon verschijnt.

De vleugel en staartpennen die niet rui behouden de jeugdkleur.

De voeding van de mozaïek speelt in de tekeningontwikkeling een belangrijke rol.

Afgeraden wordt tijdens de nestperiode en opgroei een sterk kleurstimulerende voeding te geven. De kans op een goede mozaïek kan hierdoor mislukken.

De vleugelpennen en staartpennen zijn dan prachtig oranje-rood gekleurd. En dat moet niet volgens de standardeisen. Niet eerder een kleurstimulator verstrekken nadat de vogels een week of zes zijn.

Dan mogen we verwachten dat er een fraai kleurcontrast ontstaat.

pietpraat

over de belgische bult

Het moet als volkomen normaal getaxeerd worden dat onze zuiderburen beretrots zijn op hun nationale vogelproduct dat Belgische Bult dan wel Bossu Belge heet, zéker als in aanmerking wordt genomen dat slechts een handvol Belgische fokkers dit ras van de ondergang gered hebben. De namen Dawans en Lapaille zijn onverbreekelijk gekoppeld aan dit ras, de eerstgenoemde geeft in 'DE POSTUURKANARIE', uitgave AOB, een boeiend verslag van de reconstructie van dit ras. Recentelijk heb ik het genoeg gehad om Dawans te ontmoeten, ja, natuurlijk op een tentoonstelling van postuurkanaries, ook op hoge leeftijd blijkt het bloed te kruipen waar het niet kan gaan.

Glashelder

blijkt eveneens uit het gepubliceerde verslag dat de Belgische Bult een uitgesproken mengras is, ook wordt duidelijk dat de reconstructie van de Scotch en de Bossu in grote lijnen parallel liep. Achterlowie en Dawans hadden iets aan elkaar, toch was A. bezig met het herstel van de Scotch en Dawans met het herstel van de Belgische Bult.

Wazig

is het helaas bij veel tentoongestelde vogels van dit ras, er bevinden zich onder de tentoonstellingsvogels nogal wat exemplaren die qua verschijningsvorm duidelijk tussen de Scotch en de Bossu inliggen, tussenvormen derhalve. Ik realiseer me ten volle dat dat tot op zekere hoogte te danken (of te wijten) is aan het feit dat de Belgische Bult een mengras is, het is echter onredelijk om alleen dáár de schuld te zoeken. Het is niet toevallig dat een behoorlijk aantal fokkers zich gestort hebben op de Belgische Bult EN de Scotch, deze twee rassen worden veelvuldig SAMEN gehouden.

Waarom? Omdat dan vogels die niet zo geschikt zijn voor het één gebruikt kunnen worden voor het ander, daarom!

Zodoende

ontstaat vrijwel automatisch het moment dat beide rassen zo met elkaar worden verweven dat er geen sprake meer kan zijn van vlees of vis, het wordt dan noch vlees noch vis.

door Jan Kuiper

Ja, u heeft gelijk, mijn opstelling is keihard, die keiharde opstelling heeft niets maar dan ook niets te maken met een vermeende aversie tegen beide rassen, ik kies deze harde benadering omdat ook u duidelijk moet zijn of worden dat de Bossu en de Scotch VROEGER gezamenlijke wortels bezaten, inmiddels is allang het punt bereikt dat vermenging uit de boze genoemd mag (en eigenlijk moet) worden. Ook het afgelopen TT-seizoen heb ik redelijke aantallen goede tot zeer goede vertegenwoordigers van beide rassen gezien, het is dus mogelijk om van beide rassen kwaliteitsvogels te fokken.

Die situatie kan alleen gecontinueerd of verbeterd worden met medewerking van de individuele fokker, wanneer die besluit om of het een of het ander te doen, zullen de resultaten in kwalitatieve én in kwantitatieve zin duidelijk verbeteren. Want, uit één koppel ouderdieren ontstaan NOOIT én Bossu's én Scotches! Het heeft dan mijns inziens geen enkele zin om op twee gedachten te hinken, maak voor uzelf uit wat u wilt een stem dáár op de fokparen af!

De vorige maand was reeds aan de orde gekomen dat de BB maximaal

40 pnt. kan verdienen met alleen de houding, feitelijk dwingt dat de fokker om ieder geval zeer selectief te zijn op dit punt. De voorgeschreven houding is een zeven-houding, de 'zeven' ontstaat als vogels hun kop-hals/nek onder de schouders houden, dat lukt alleen bij vogels die een juiste lichaamsbouw bezitten. Een zeer hoge schouderinplant is dus een voorwaarde van de eerste orde, wat mag dan verwacht worden uit een ouderpaar dat dit kenmerk in onvoldoende mate bezit?

Slechts bij wijze van uitzondering zal zo'n koppel jongen opleveren die iets duidelijker gebult zijn, zo'n kansberekening mag best 'onvoldoende' heten. Het is beter om er zorg voor te dragen dat in ieder geval een van beide ouderdieren de kritiek aankan en dat de ander maar weinig minder is, dan kunt u meer behoorlijke jongen verwachten, u heeft dan dus een betere kans. Aan nestjongen kan afgelezen worden hoe 'gebult' ze zijn, maak daar gebruik van, noteer in het fokregister welk rangnummer dat vogeltje met die goede bultvorming heeft, hou de ontwikkeling naar het volwassen worden in de gaten. Met andere woorden, controleer of dat veelbelovende jong zich gelijkvormig ontwikkelt, tien tegen een dat juist dit jong uw fokvogel van morgen zal blijken te zijn. Besteedt veel of zeer veel aandacht aan de africhting, zorg er zodoende voor dat de rubriek houding niet uw zwaard van Damocles is, vergeet niet dat vogels van dit ras het van de houding moeten hebben, dáár ligt de puntenwinst. Goed gebouwde en goed afgerichte Belgische Bulten zijn een genoeg om naar te kijken, zou u het niet leuk vinden als een ander met genoeg staat te kijken naar uw vogel? Ik wel! De Lancashire staat de volgende maand op het programma, TOT DAN!

Over bloemen en planten

Bloemenbureau Holland

Tekst: Julia Voskuil

Planten in bakken: hydro is er goed voor

Vorig jaar werd door producenten en handelaren de **PRODUKT-GROEP HYDROCULTUUR** opgericht, met als doel ondermeer het geven van voorlichting. En het bundelen van kennis en ervaring voor wat de teeltechnische aspecten betreft. Voor de consument 'leeft' hydrocultuur nog niet zo erg. Dat komt vooral omdat hydroplanten niet overal te koop zijn. Voor grote bakken is het systeem ideaal, ook in huis. Als er tenminste een gelijkmatige temperatuur heerst van minimaal 16°C. Kenmerkend is vooral het ontbreken van aarde.

Tien jaar hydrocultuur

Op de Floriade Amsterdam 72 - u weet wel, die grote internationale

Een op water bewortelde stek als begin (kleikorrels of steenwol dient slechts tot steun)

tuinbouwtentoonstelling, die in 1982 weer zal worden gehouden maar dan bij de Gaasperplas in de Amsterdamse Bijlmermeer - werd hydrocultuur voor het eerst in ons land gepresenteerd. Voor Zwitserland en West-Duitsland was het toen al niet nieuw meer, hoewel nog lang niet alles bekend was over deze teeltmethode. Inmiddels is er bijna tien jaar verstreken en bijna iedereen weet wel zo ongeveer wat hydrocultuur is. De één vindt het onnatuurlijk en de ander zweert erbij. Dat geldt voor kwekers, handelaren, bloemisten en kopers. Elke kweekmethode heeft natuurlijk z'n beperkingen en voor- en nadelen. Bovendien moet je altijd leren inspelen op bepaalde methodieken. Een feit is in elk geval dat er inmiddels een aantal gespecialiseerde kweekbedrijven in Nederland zijn.

Hun omzet stijgt nog steeds, dus worden er ook meer plantjes verkocht. Grote en kleine. Met de kleine vensterbankplantjes zal het wel niet zo'n vaart lopen, want de aanschafkosten liggen toch altijd nog zo'n 30% hoger. En daarvoor willen we dan wel een duurzaam 'produkt' hebben, een plant met overlevingskansen... zeg maar groenstoffering.

Planten in bakken, welke bij elkaar?

In de natuur groeien planten bij elkaar die zijn ingesteld op identieke levensomstandigheden, voor wat betreft hun voeding, vocht- en lichtbehoefte.

Een moerasplant zoals een dotter kun

Op een gespecialiseerde kwekerij beplante bak, gereed voor de klant

je niet zomaar op vochtarme bosgrond laten groeien. Onze kamerplanten zijn vrijwel allemaal tropische planten, die geen uitgesproken seizoenen kennen maar verder toch niet geheel over één kam zijn te scheuren. Als we hydroplanten gebruiken is in elk geval de **waterbehoefte** en **voedselvoorziening** geen probleem want ze nemen vocht en voeding op naar behoefte - het is steeds aanwezig. Resteert dus de hoeveelheid **licht**. De temperatuur mag niet beneden de 16°C zakken omdat het hydrosysteem dan niet meer optimaal werkt, dit is bij onderzoeken vast komen te staan.

Wanneer we dus zorgen voor het goed functioneren van een 'hydrocultuurbak' (d.w.z. voeding volgens de aanwijzingen op de verpakking, waterniveau voldoende hoog volgens de meter en minstens 16°C) is alleen de faktor 'licht' nog een kwestie van goed combineren. Het opmaken van een bak vraagt om planten, die verschillend van vorm zijn. Een bak wordt op een vergelijkbare manier met planten gevuld als een bloemschikking wordt opgebouwd: een hoogteaccent, overhangende planten bij de rand en daartussen wat verschillende groeivormen. Ook kan natuurlijk één enkel mooi exemplaar van Yucca, palm of Ficus zeer fraai staan, aangevuld met wat decoratieve keien of een stronk.

Voldoende licht

Een bak met planten op hydrocultuur kan werkelijk jaren mee gaan. De planten plegen gelijkmatig te groeien. In huis is de hoeveelheid licht direct achter het venster al ½ minder dan buiten en varieert van 300 lux in de winter tot 30.000 lux in de zomer (tijdens het middaguur). Voor de meeste bladplanten is 1000 lux redelijk maar tevens het minimum (Dieffenbachia, Aglaonema, Maranta en

Werk- of woongroen: het moet er steeds goed uitzien

Aspidistra). Voor bloei zou heel wat meer nodig zijn. De hoeveelheid licht kan worden gemeten met een z.g. luxmeter en lux is de eenheid van verlichtingssterkte, gerelateerd aan het menselijk oog. Een plant reageert anders op licht dan ons oog, maar voorlopig is het de enige manier om het echte 'natte vingerwerk' wat te

onderbouwen. Een bloemist of tuincentrum waarbij u hydroplanten kunt kopen heeft doorgaans een luxmeter ter beschikking. Midden in de kamer of onder de trap – planten zouden daar prachtig uitkomen! – zal dikwijls een voorziening met assimilatiebelichting vragen. Anders is het zonde van uw investering.

Onkruiden

P.J. de Penning.

Glidkruid

Wanneer we deze planten op willen zoeken, moeten we allereerst zodanige voorzorgmaatregelen treffen, dat we de voeten droog houden. Glidkruid is nu eenmaal een minnaar van drassige, dus vochtrijke grond.

Soms groeit zij in een bijna droge sloot, maar vaker treffen we ze tussen riet en biezten aan.

Als de lichtblauwe bloemen bloeien, is zij niet moeilijk te herkennen.

Direct is te zien, dat de plant bij de lipbloemigen behoort. Een duidelijk herkenningsteken is een witte vlek op de onderlip.

Of het Glidkruid ook voor onze vogels van betekenis kan zijn, is mij niet bekend. Maar ik meen evenwel, dat deze plant toch niet in deze artikelen-serie over verschillende onkruiden, gemist mag worden.

De geslachtsnaam *Scutellaria*, is vermoedelijk een afleiding van *scutatus*, hetgeen schildvormig betekent en op de bladvorm kan wijzen.

De soortnaam *galericulata*, wil zeggen: Voorzien van een kapje.

Aan u, uit te zoeken of deze naam op de bloemvorm wijst!

Fauna

**Fauna
Metaalwaren b.v.**

Hoofdstraat 138 a, Tel. 04167-74114
Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel

- kunststof bouw pakket, geschikt voor broedkooi, voliëre etc.
- 100 verschillende voorfronten o.a. tentoonstellingsfronten
- voeder- en drinkautomaten en alle verdere benodigdheden

Nogmaals nectarinia asiatica

Tekst: Bob v. Schie
Foto: C. Scholtz/'t Hart

In 1978 heb ik u het een en ander verteld over mijn bevindingen en ervaringen met bovengenoemde vogels, ook wel de Purple Sunbird genaamd. Het is lang stil geweest daarna, niet alleen rond de Sunbirds, ook ik zelf was stil, heel erg stil wegens een enorme gezondheidsaftakeling.

Na een onvoorstelbaar geachte levensreddende operatie, mag ik mij gelukkig prijzen er nu weer helemaal bij te zijn, reden om u vanaf nu, februari '81 ook bij te brengen wat er zoal na de heuglijke geboorte van de eerste Sunbird, in april 1978, verder is gebeurd.

In 'Onze Vogels' van augustus 1978 kunt u zich op de hoogte stellen van mijn eerste ervaringen, welke ik met deze dan zal vervolgen. U kunt op blz. 359 lezen, dat onze Sunbird zelfstandig ging eten en drinken. Het ouderpaartje welke ik in 1974 had aangeschaft, ging hun rustperiode in en het mannetje viel in zijn eclipskleedje, als ik het zo mag noemen. Als het jong een popje zou zijn dan zou ik 2 complete stelletjes hebben, want ik had buiten het ene paartje, nog een mannetje, intussen ook ruim vier jaar oud. Deze gedachtengang, welke later zou kloppen, zou van onvoorstelbaar belang worden. Hier is mijn (korte) relaas.

Het zgn. vadersje was eind oktober weer in vol ornaat en ik moest het jong uit de kweekruimte verwijderen wegens zijn onstuimig gedrag. Intussen had ik het oude nestje, hetwelk nog steeds aan het stukje elektriciteitsstoer hing, wat geordend en voor alle zekerheid ontsmet, en zie 1 dec. 1978 weer een eitje en de volgende dag het 2e.

Dus... o, wat kunnen wij goed rekenen!!! 16 of 17 dec., twee jongen? Maar nee hoor, beide eitjes onbezet. Nou daar sta je dan, denk je iets van Sunbirds te weten... vergeet het maar. Toch heb ik ook eigenlijk veel geluk gehad, pas op, eerst toch meer ongeluk. Het geluk was, dat de vogeltjes nog steeds leefden, zoveel mensen zijn er niet die Sunbirds 4 jaar in leven houden hoor. Maar er kwamen weer 2 eitjes en wel op 15 en 16 december en ik vond ook nog 4 halve eierdopjes en er vlogen ook 2 nektarvogeltjes uit, hoera, twee tegelijk, ik kon mijn geluk niet op, ondanks dat het 's nachts meer dan 10 graden vroom en ik 2x per dag tot op het bot verkleumd thuis kwam om 2 soms

3 uur achtereen spinnen te zoeken in schuurtjes, tuinen, zolders enz. enz., ook ver buiten de stad, waardoor ik weer enige honderden km heb verreden. Maar dat had ik er graag voor over, want toen was de petroleum nog niet zo duur om mijn zolder te verwarmen, 0,40 per liter, de benzine was ook nog te betalen.

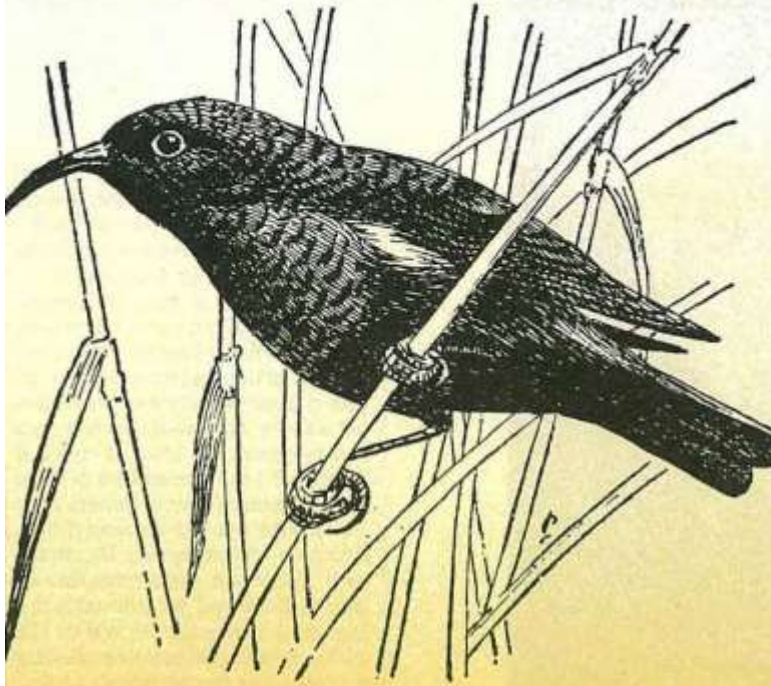
Nou denk je dan, die nektarvogeltjes kweken is ook niet zo extreem moeilijk, ik heb er nu al zes, twee volwassen mannetjes, 1 volwassen popje, en een popje, (want dat was het eerste

jong) van 10 mnd. Wat kan mij gebeuren, ja wat heb ik ontzettend veel gedacht aan die mening, welke ik toen in januari 1979 had. En dan nu weer jongen op stok, natuurlijk een popje en een mannetje, net als bij div. duifjes. Zo filosofoer je dan wel eens tot dat, totdat... ja totdat het noodlot toesloeg en hoe, onvoorstelbaar hard. Toen de twee genoemde jongen nog in het nestje lagen waren er in die tijd nachten van 15 en 16 graden vorst.

Ik kon mijn zolder niet warmer krijgen dan 10 à 12 graden en ik dacht dan ook, toen de jongen 14 dgn. uit het nestje waren en begonnen te hingen, dat zij een longontsteking hadden opgelopen of kou hadden gehad. Ik had ergens in een tuin 80 spinnen gevangen en onder een steen 2 ± 4 cm lange mooie wormpjes gevonden, welke ik thuis fijn maakte met de gedachte, misschien worden de jon-

gen ook wel hiermede gevoerd. Een onvergeeflijke domheid, een tragische onwetendheid, welke ik mezelf nu nog niet kan vergeven, ik had het kunnen weten. Wormen en slakjes zijn de gastheren van de gevreesde gaap- of luchtpijpworm, *Syngamus trachea*, en die was ik toen aan mijn vogels aan het voeren.

Mijn eerste tweeling Sunbirds sterven ondanks alle pogingen ze te redden, toen zij een maand oud waren. Vader en moeder volgden 10 en 14 dagen later, ons hele gezinnetje mijn vrouw en dochter en ikzelf, wij waren doodongelukkig. Alles wat ik nog over had, was één man Sunbird van minstens 5 misschien wel 6 of 7 jaar oud plus een eigen kweek popje van elf mnd. Op doktersadvies heb ik alle kooien ontsmet, bloembakken van nieuwe aarde voorzien, alles opnieuw gewit, sommige muren zijn lichtblauw of lichtgroen en ook wel lichtbruin. Nog dagenlang was ik bang dat er nog meer vogels zouden sterven, maar dat is gelukkig niet gebeurd, er kwam een nw. glansperiode, althans voor mijn vogels. Met gemengde gevoelens heb ik biddend dat het goed zou gaan, mijn enigste stelletje *Nectarinia Aziatica* samen in de broedruimte gedaan waar het popje elf mnd. daarvoor was geboren en haar ouders en (misschien) haar broertje en zusje waren gestorven.

Als er ook nog maar één enkel eitje van de gevreesde *Syngamus trachea* zou zijn en opgepikt zou worden dan was het waarschijnlijk fini met mijn Sunbirds. Het stel ging goed met elkaar om en ik verbeeldde mij dat het popje zijn wiegje herkende en hoopte, dat zij in december evenals haar moeder, voor nageslacht zou zorgen, tenminste... als het mannetje niet te oud was. Ik had hem nu 5 jaar en hoe oud is zo'n vogeltje dan bij aanschaf. Minstens 1 jaar want hij was toen al volop op kleur. Laten wij rekenen, zes jaar en een popje van elf mnd., welke misschien, wel geen 4 jaar zal wachten zoals haar vader en moeder, maar toch nog wel zo'n half jaar. Zou u ook niet zo gedacht hebben? Mijn eerste vogels hadden immers eerst een nestje gemaakt en pas vijf mnd. daarna hun eerste eitjes gelegd? Precies weet ik niet meer hoe het allemaal gegaan is, maar ik weet nog wel, dat ik de eerste week van april 1979 een heel fijn gepiep hoorde in het nestje waar mijn eerste Sunbird was geboren en omdat ik voor alle zekerheid wat spinnen had gevangen (natuurlijk wist ik dat er 2 eitjes waren) kon ik meteen het popje hiermede van het nestje lokken en ben naarstig aan het zoeken gegaan naar eventuele halve eierdopjes en jawel tussen de planten 4 halve dopjes, dus... twee jonge Sunbirds van een popje nota bene nog geen jaar oud.

Honderden spinnen, sommige zo groot dat je denkt, als de spin het vogeltje maar niet opvreet, inplaats andersom. Het grote voordeel van forse spinnen is, je knijpt ze niet zo gauw dood, je kan ze op hun rug keren, een druppeltje vibrancyne en een druppel vitaminen op hun buik smeren en dan in een jampotje doen hetwelk ik in een bakje met water zette om het weglopen te voorkomen.

Acht tot tien dagen lang gaf en geef ik nog aan jonge Sunbirds via de spinnen en de oudervogels 1 druppel antibiotica plus 1 druppel vitamine 12V en tot heden toe met prachtige resultaten. De beide jongen vlogen uit en toch... een popje en een mannetje. En toen waren er toch weer vier? We zaten voor wat de vogels betrof weer in een glansperiode.

Juli 1979 ouderpaartje in de rui, jongen prima in vorm, al snel kwamen bij het mannetje de eerste zwarte veertjes door. In december van dat jaar heb ik nog een Sunbird jong helpen groot brengen, maar hoe, bijna tot niets meer in staat, heb ik met veel moeite niet meer dan 50 à 60 spinnetjes op mijn zolder kunnen vangen, maar de Sunbird is groot geworden. Met veel vliegjes, enchytraeën, hardgekookt ei, zelfgemaakte kwark met druivesuiker en een zware nektardrank.

En toen ging ik zelf in de revisie, ik zal u details besparen, duizenden hebben dat voor mij beleefd en ik hoop voor allemaal met evenveel succes.

Toen brak ook voor mij een nw. glansperiode aan. Nauwelijks uit het ziekenhuis half februari 1980, ontroerend weerzien met mijn o.a. vier eigengekweekte Sunbirds, gingen we gezamenlijk verder. Ik zei u nauwelijks thuis, nauwelijks in staat om de zolder te bereiken, zat ma Sunbird weer op twee eitjes. Je houdt het niet voor mogelijk, ook van dat legsel, (altijd twee eitjes en niet meer) heb ik een Sunbird groot gekregen. Het is dan april 1980, precies twee jaar nadat de eerste Sunbird was geboren, had zij zelf voor, ja toch, vier stuks nakomelingetjes gezorgd. Twee popjes en twee mannetjes. Alle vier nog in leven, helaas is een van de popjes een pootje kwijtgeraakt, zeer waarschijnlijk door een scherp puntje aan de binnenkant van de ring. Want gerings heb ik ze ook alle vijf.

En nu heb ik er toch nog weer zes, daarover hoop ik u een volgende keer te vertellen, wens u allen ook zoveel succes, gaarne tot ziens en tot de volgende keer.

De kortstaart papegaai

(Graydidascalus brachyurus)

De Kortstaart Papegaai een gedrongen vogel ter grootte van 24 cm komt voor in het geheel in Brazilië gelegen bekken van de Amazone rivier. Net als Australië beschermt Brazilië zijn flora en fauna. Al zo'n 15 jaar geleden werden de grenzen voor de export hiervan gesloten waardoor o.a. deze interessante papegaai zo uiterst zeldzaam in de collecties van particulieren en dierentuinen voorkomt. Ook op wetenschappelijk gebied is er omtrent zijn levenswijze en broedgewoonten weinig of niets bekend.

De vogel is op de onderzijde van de vleugel en staart na helemaal groen – mooi zacht blauwgrijs groen. Het rugdek van de vogel is donkerder van kleur dan de buikzijde. De

veren van de vleugels vertonen een licht groene omzoming hetgeen het overigens eenvoudige verenkleed

---

Tekst: Mevr. Spenkelink-van Schaik
Foto's: Horst Müller en auteur

---

bijzonder verlevendigt. Over de neus loopt van oog tot oog een wat donkere groene streep. De vleugelbocht is aan de binnenzijde mooi dof wijnrood, terwijl ook de buitenste staartveren een wijnrode band vertonen. Uiteraard ziet men deze mooie rode kleur pas als de vogels hun vleugels en staart spreiden. De korte

krachtige snavel is grijsgroen, de poten zwartgrijs. De grote zwarte pupil met rode iris wijst erop dat de vogel in een omgeving leeft waar slechts weinig fel licht doordringt. Hij leeft inderdaad in het zeer dichte oerwoud van het Amazone bekken.

Dat het geslachtsonderscheid zeer subtiel is blijkt uit het feit dat de vogel reeds meer dan 15 jaar in Europa aanwezig was alvorens men zich realiseerde niet over koppels te beschikken. Daar ik bijzonder geïnteresseerd was in de moeilijk te kweken Zuid-Amerikaanse parkieten, zocht ik uit hoeveel en waar deze vogels in Europa voorkwamen. Gezien het wel zeer kleine aantal was ik daar helaas gauw mee klaar te weten in Zweden 1-1 in Duitsland 3-0 in Engeland verspreid 0-3 en in Denemarken 1-0. Er brak een tijd van veel praten, schrijven en reizen aan. De situatie eind 1979 was zo dat slechts drie vogels in Engeland en drie vogels in Duitsland overgebleven waren. Gelukkig verleenden enkele eigenaren spontaan hun medewerking en werden twee Engelse vogels mij zelfs geschonken op voorwaarde dat ik er een paar mee kon samenstellen. Ook daar wint het idee steeds meer veld dat we gezamenlijk aan de slag moeten om de zeldzame vogels te behouden. Begin 1980 heb ik kunnen bereiken dat er al twee paren gevormd waren en vermoedelijk zal het laatste paar wel nooit gevormd kunnen worden daar beide vogels als huisgenoten gehouden worden. De betreffende eigenaren laten liever hun vogels van ouderdom sterven dan ze bij een ander de kans te geven jongen op stok te zetten.

Erg jammer daar deze vogelsoort zoals men tot op heden vermoedde slechts een ei zou leggen in uiterste gevallen een tweede ei. Een van de twee paren bevindt zich zoals u wel zult begrijpen in mijn collectie.

De twee vogels uit Engeland heb ik in een gesloten onverwarmde buitenvolière geplaatst, meer risico dorst ik niet te nemen, immers als er een vogel wegviel was de kans om deze zo bijzondere vogels voor de toekomst te behouden wel erg klein geworden. Gelukkig maar waren ze gewend in de zomer in een buitenvolière door te brengen en 's winters wat meer beschut in het nachthok, maar ja Engeland, waar ze vandaan kwamen, heeft een zachter klimaat dan wij hier. In maart '80 heb ik de vogels uit Duitsland gehaald, daar deze 's winters wel verwarmd zaten. Daar

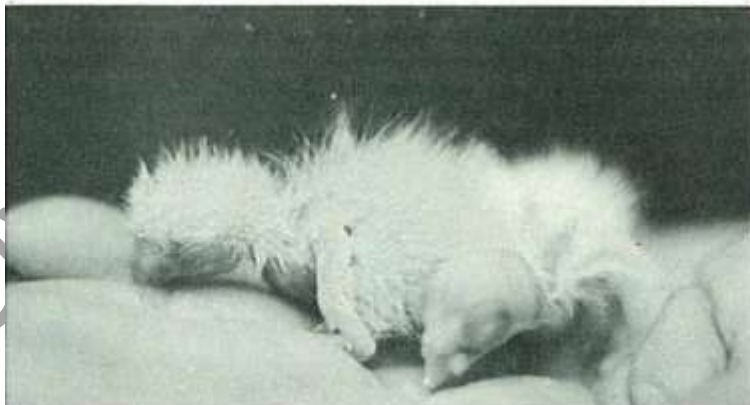

deze vogels in de vrije natuur in kolonie rondvliegen heb ik ze meteen samen bij de twee vrouwelijke dieren gedaan. Wel had ik eerst op meerdere plaatsen, zowel voor, achter als in het midden van de volièrre, voerbakken opgehangen. De Kortstaart papegaaien komen zelden of nooit op de grond, zelfs als hun favoriete voedsel – een appel – gevallen is halen ze het niet van de grond op. Hun voer bestaat uit lange grove zaden en afwisselend cedernoten of gepelde hazelnoten of zonnepitten. Verder een onvoorstelbare hoeveelheid groenvoer zoals andijvie, paardenbloemen, witlof – ook de wortels ervan – winterpeen, de bladen en stengels van de zonnebloemplant, maispant en kôif, enz., daarnaast alle mogelijke soorten fruit, bananen en pinda's geef ik mijn vogels nooit.

Verschillende broedblokken waren aanwezig. De vorige eigenaren hadden namelijk allemaal een ander soort blok, een kort en een lang planken blok, een dikke natuurstam etc. Zoals reeds gezegd heb ik op 2 maart '80 de vogels bij elkaar gezet. Na een lichte rui die toch plaats vond, ondanks dat de vogels van warm naar koud gezet werden, bleek na een maand dat de kleinste van de poppen benaderd werd door beide mannen, maar zij gaf duidelijk de voorkeur aan de kleinste man. Voor de beide andere vogels heb ik toen een nabij gelegen volièrre ontruimd en ze daarin over gezet. De paren konden elkaar wel goed horen maar amper zien. Enkele dagen riepen ze naar elkaar, zodra ze dat niet meer deden heb ik het tweede paar naar de eigenaar gebracht. Van het paar dat ik heb gehouden zocht de pop toch wel het blok uit dat de meeste overeen-

5 dagen.

De jonge vogel die in het verlengde van de vingers ligt is een witbuik caique, de ander een kortstaart. De eerste heeft witte dons, de andere oranjegele.

De oudervogel

komst had met haar vroegere nestgelegenheid. Alras dook de pop vaker overdag in het broedblok. Op dertien juni vond ik ondanks dat de pop zoveel in het blok zat toch het eerste ei op de grond onder de zitstok; gelukkig was het heel gebleven. Het ei in het broedblok leggen en maar afwachten was het enige wat ik kon doen.

Daar de Kortstaart Papegaai, wat tot nu toe bekend was, maar een ei legt, wilde en kon ik geen risico lopen. Toen de vogel dan ook geen belangstelling toonde voor haar legsel ja zelfs niet voor haar broedblok heb ik het ei twee dagen later onder een vogel van de zelfde lichaamsgrootte gelegd. Op dat moment had ik gelukkig zo'n pleegmoeder in het stadium van beginnend te broeden. Het Kortstaart ei heb ik met fopeieren teza-

men bij deze vogel ondergelegd. Alhoewel de pleegmoeder zeer goed controle toestond heb ik haar zonder controle het ei laten uitbroeden. Na 26 dagen hoorde ik een vreemd hard en erg krachtig gepiep. Ongelovig ging ik kijken en ja er lag een kuiken van hooguit een dag oud. De huid was diep roze en het dons zuiver oranje, de snavel en pootjes vleeskleurig. Het kuiken groeide goed, het werd goed gevoerd en gelukkig waren de dagen op zijn langst en de ouders erg zorgzaam voor hun ondergeschoven enigst jong. Op 25 juli ineens in de namiddag zorgde een onweersbui met hagel voor een plotselinge temperatuursdaling van zo'n 20 graden. De pleegmoeder bleef na veertien dagen vooral in de middag al wat langer van het nest af en vermoedelijk was deze temperatuursdaling de reden van het doodgaan van het jong. Het riep niet meer zo hard en de pop die nog wel enkele malen terug naar haar nest kwam was door het slappe gedrag van het jong toch wel afgeschrokken en voerde het niet meer goed. De hele bodem van de volièrre waar de Kortstaart in gehuisvest is had ik intussen bedekt met een tien cm dikke moslaag opdat een eventueel volgend vallend ei niet stuk zou gaan. Gelukkig heeft ze op 28 juni het tweede ei in het blok gelegd die dag bleef ze erop maar na twee dagen stapte ze er gewoon weer af en op 31 juni liet ze het derde ei van de stok vallen. Gelukkig heeft het mos de val gebroken en was ook dit ei heel gebleven. In de veronderstelling dat ze van het nest afliep om haar ei kwijt te raken, deed ik dit derde ei in het nest terug maar ze was eraf en bleef eraf. Deze eieren heb ik dan ook in de broedmachine moeten doen. Na vijf dagen bleek dat er een loos en een goed was.

Een ei is ook gekipt, maar deze pleegmoeder accepteerde het jong niet en na twee dagen was het dood. Op 26 en 30 juli werd hun vierde en vijfde ei gelegd, de pop was nu kennelijk uitgelegd want ze bleef vast op het nest zitten, ondanks dat deze twee eieren onbevruucht bleken te zijn. Zij liet controle goed toe en na ongeveer dertig dagen stapte ze van de eieren af. Erg jammer dat de jongen zijn dood gegaan, maar nu ik wat ervaring met deze vogels heb al was het geen beste; ik heb de data van hun legsel, de lengte van hun broedtijd en een dia van het kuiken. Ik hoop het volgend jaar betere resultaten te bereiken.

Exotische vogels huisdi

(door R.J. Sterk, dierenarts)
XXXV. Natuurbehoud (vervolg)

5. Niet zeldzame/bedreigde soorten (vervolg)

e. Sierwatervogels

Alhoewel de meeste soorten sierwatervogels geen echte kooi- of volièrevogels zijn, dienen zij wel zeker hier de aandacht te krijgen gezien de mate waarin ze verhandeld worden. Het houden van siereenden en dergelijke is inmiddels geen exclusief iets meer. Voorts dienen we te denken aan de collecties van parken, kinderboerderijen als ook aan die gemeenten die tegenwoordig hun grachten, singels en vijvers op-luisteren met een collectie sierwater-vogels. Nederland is verder een niet onbelangrijk exportland van gekweekte sierwatervogels; volgens Van der Mark zouden wij zelfs soorten exporteren naar landen waar deze soorten grote bescherming genieten vanwege hun grote zeldzaamheid. Voorts zou Nederland de grootste sierwatervogelfokkerij van Europa huisvesten.

Eenden, Ganzen, Zwanen (orde: Anseriformes)

Via Onze Vogels (1974-1975) en prijslijsten van handelaren (1976) werden in totaal 18 soorten te koop aangeboden. De meeste daarvan behoren tot het Europese (ook Nederlandse) broedvogelbestand en werden aangeboden door één handelaar. De meeste handelaren volstonden met het aanbod van 'Siereenden' of 'Zwanen', dus zonder verdere soortaan- duiding. Het aanbod van particulieren betrof hoofdzakelijk **Mandarijn-eenden** (*Aix galenculata*) en in mindere mate **Bergeenden** (*Fadorna tadorna*, Europese broedvogel). Verder werden enkele koren **Carolina-eenden** (*Aix sponsa*) en **Roodhals-ganzen** (*Branta ruficollis*, Europese broedvogel, zeldzaam) door particulieren aangeboden, alsmede enkele andere soorten.

Firma P. Kooij, naar verluid de grootste sierwatervogelfokker van Europa, houdt er circa 100 verschillende soorten op na. Met ongeveer 80 soorten wordt gefokt. De nakweek van dit totaal varieerde van 1000 tot 1500 exemplaren per jaar. Export vond plaats wanneer het aanbod de binnenlandse vraag overtrof. Import van eenden en dergelijke zou volgens Kooij hoofdzakelijk afkomstig zijn uit Engeland en vrijwel uitsluitend aldaar gekweekte exemplaren betreffen, wat bevestigd wordt door Inskipp. De import van wildvang-exemplaren uit andere landen zou volgens Kooij sterk afnemen vanwege de hoge transportkosten. Desondanks registreerde de KLM in 1975 nog vele vrachten (in luchtvaartkringen noemt men dit 'collis') met eenden, ganzen en zwanen, niet alleen uit Engeland (dit betrof inderdaad het grootste deel) maar ook uit Zuidamerikaanse landen, de Verenigde Staten, de Sovjet Unie en India.

Als zeldzame of bedreigde soorten heb ik in een eerder hoofdstuk al genoemd de **Roodhalsgans** (*Branta ruficollis*), de **Laysantaling** (*Anas platyrhynchos*) en de **Néné- of Hawaigans** (*Branta sandvicensis*). Alleen de Roodhalsgans werd in de door mij onderzochte bronnen te koop aangeboden; Van der Mark vermeldt evenwel dat de Laysantaling in Nederland 'veel gekweekt' zou worden, sterker nog: er zouden meerdere soorten gefokt worden die als zeldzaam of bedreigd worden beschouwd of waarvan de natuurlijke populatie sterk is afgenomen. Afgezien van de zojuist genoemde soorten zouden de populaties van de **Zwarte Zwaan** (*Cygnus atratus*, Australië, Nieuw Zeeland) en de **Mandarijn-eend** (China, Japan) sterk zijn afgenomen van beide soorten zijn volgens Van der Mark echter uitsluitend gekweekte exemplaren in de handel.

Gedurende de periode 1970-1974 werden via de Londense luchthaven Heathrow iets meer dan 2200 eenden, ganzen en zwanen aangevoerd uit India en Afrika; het betrof totaal 7 soorten. Het overgrote deel was bestemd voor doorvoer. De invoer van eenden en ganzen is net als die van hoenderachtigen zeer gering vanwege de Poultry and Hatching Eggs Order, maar ook omdat veel soorten in Engeland zelf worden gekweekt.

Flamingo's, Kraanvogels, Rallen

Flamingo's zijn reeds eerder behandeld onder het hoofdstuk betreffende zeldzame en bedreigde soorten (meinummer 1979), aangezien 3 van de in totaal vijf soorten tellende orde der Flamingo's als zodanig worden beschouwd. Hetzelfde geldt voor de familie der Rallen (*Rallidae*) uit de orde Charadriiformes, ook de **Witborstral** (*Laterallus leucopyrrhus*) behoort hiertoe.

Kraanvogels (*Gruidae*) werden op Schiphol regelmatig geïmporteerd. Via Onze Vogels werden ze slechts incidenteel door handelaren aangeboden.

Twee soorten die werden aangeboden worden als zeldzaam of bedreigd beschouwd (zie meinummer 1979). In Onze Vogels werd veel vaker geadverteerd met 'Parkvogels', mede hierom kan men aannemen dat de belangrijkste afnemers wel stads- en vogelparken en dierentuinen zullen zijn. Via Heathrow werden in de periode 1970-1974 ongeveer 2000 kraanvogels aangevoerd, waarvan driekwart bestemd was voor doorvoer. Het ging daarbij om 7 geïdentificeerde soorten, waarvan de **Kroonkraanvogel** (*Balearica pavonina*) de belangrijkste was (860 geïdentificeerde exemplaren).

De **Jufferkraanvogel** (*Anthropoides virgo*) was de tweede belangrijke

en Ja of Nee?

soort. Van deze uit India aangevoerde vogel werden 515 exemplaren geregistreerd.

Literatuur:

- INSKIPP, T.P. All heaven in a rage, a study into the importation of Birds into the United Kingdom. Royal Society for the Protection of Birds, Londen.
- MARK, R.R.P. VAN DER. Sierwintervogels. Amsterdam: L.J. Veen, 1969.
- PETERSON, R.T., G. MOUNTFORT, P.A.D. HOLLOM. Vogelgids voor alle in ons land en overig Europa voorkomende vogelsoorten. Elsevier, Amsterdam, 1969. ('Elseviers Vogelgids').
- SMIT, C.P.J., R.J. STERK, H.C. WALVOORT. Exotische dieren, huisdieren ja of nee? Faculteit Diergeneeskunde, Rijksuniversiteit Utrecht, 1977.

Kleur of kleurstof

In Onze Vogels van Juni 1980, in het art. Wit en Vit. A., schreef ik het volgende: 'Ik ben van mening dat met een goed dieet, aanslag-vrije dominant witte gekweekt kunnen worden, maar een onderzoek is daar nog niet naar gedaan'. Welnu, wat dit laatste betreft was ik abuis. Er is nml. onderzoek verricht naar de herkomst van de gele kleurstof in de kanarieveren, door een samenwerkingsverband van enkele Duitse onderzoekers. Een gedeelte van dit onderzoek heb ik voor u vertaald.

Bij de vraag naar de herkomst der lypochromen in het dierenlichaam zijn er drie mogelijkheden.

1. Directe opname met het voedsel uit planten of dieren, waardoor dan sprake is van directe of indirecte plantaardige oorsprong.
2. Het omzetten der opgenomen carotinoïden.
3. Biosynthese.

In het bijzonder interesseerde hun de vraag naar het ontstaan der gele en rode veerkleuren van de vogels. Als onderzoeksobject diende het gele fokras der kanaries (genus ca-

naria) die zich als gevolg van domesticatie veel beter aan de onderzoeksomstandigheden aanpasten als andere vogels. Als onderzoeksdier is de kanarie ook bijzonder interessant, omdat in zijn veren geen luteïne maar kanariexantofiel afgezet wordt, dat vooral in zijn spectrum van alle andere xantofielen afwijkt. Om vast te stellen waar de gele veer kleur vandaar komt werd de vogel om te beginnen carotinoïde vrij gevoed.

Daarbij verkreeg men de verwachte volledige afhankelijkheid der veer kleur van de voeding. Na enige tijd

trad (na verschillende rust perioden) een verbleking der gele kleurstof op. Uiteindelijk hield men veren over die vrij van kleurstof waren, dus een witte vogel. Ook de gele kleur in het vetweefsel en eierdooier ging tijdens deze proef verloren. Daar een analyse van het normale carotinoïdehoudende voedsel aangetoond had dat de hoofdcomponent der gele kleurstof uit luteïne bestond, lag het voor de hand deze kleurstof als verantwoordelijk te beschouwen voor de veer kleur. Om deze stelling te bewijzen kreeg de witgeworden vogel zilver luteïne door het carotinoïdevrije voedsel met als gevolg dat de witgeworden vogel na enkele rustperiodes een intensief gele kleur aannam. Daarmee is dan wel bewezen dat de gele veer kleurstof der kanaries (het kanariexantofiel) een ombouwproduct is van het in het voedsel opgenomen luteïne. Ook bij het toedienen van zeaxantine trad bij de witgeworden kanarie een gele verkleuring van de veren op, maar in dit geval bevatte de veren een ietwat oranjeachtig

ge gele kleurstof die bij analyse zeaxantine bleek te zijn. Een ander deel bestond uit onduidelijke niet nader te definiëren andere kleurstoffen die als ombouwprodukten van zeaxantine moeten worden beschouwd. Deze voedselonderzoeken wijzen uit dat op heel specifieke manier alleen luteïne als uitgangsstof voor kanariexantofiel in aanmerking komt. Daarbij ging het met B Caroteen zelfs zo ver dat na toevoeging aan het voedsel van deze stof de witgeworden vogels na herhaald ruen volledig wit bleven. Het omzetten van luteïne in kanariexantofiel blijkt een oxidatieve verandering te zijn. Er kan gesteld worden dat alleen de zuurstofhoudende carotinoiden door de vogel opgenomen of omgezet kunnen worden. Het mooiste voorbeeld van omzetting van de uit de voeding opgenomen luteïne is wel de intensief rode kleur van enkele soorten uit de familie der kernbijters n.l. Rode kardinaal, enkele amadines en de roodborststruikkauwier. Omdat we de samenstelling van het voedsel tijdens hun gekooide leven leerde kennen, en deze vogels hun rode kleur ook in gevangenschap niet verliezen zoals b.v. wel bij de flamingo's gebeurt, hebben we hier een duidelijk bewijs dat uit luteïne zowel gele als rode kleurstof gemaakt kan worden (en dat n.l. er genoeg enzym is, bijkeuring niet nodig is). Maar ook dat de genetisch vastgelegde kleurstof anders is als die we toevoegen. Enkele vogels die luteïne ook in kanariexantofiel omzetten zijn:

Putter, Groening, Kanarie, Europese kanarie, Geelborststruikkauwier (mutant van rood), ja wat betekenen al die mooie woorden nu eigenlijk voor de kanariëkweker in de praktijk. Welnu voor de dominant witkweker betekent dit dat de kweker d.m.v. een uitgekende carotinoïde vrije voeding aanslagvrije dominant witten kan kweken. Nu kan je je afvragen of dat wel zinnig is, want je kan natuurlijk veel gemakkelijker rec. wit gaan kweken. Sommigen onder u zullen dan terecht zeggen ja maar de rec. witten hebben een vit. A

gebrek en de dom witten niet. Dat is bij normale voeding wel zo, maar als de dom witte een carotinoïdevrij dieet krijgt dan betekent dat, dat de vogel ook geen pro. vit. A krijgt. Zoals u ziet heeft de dom wit kweker er uiteindelijk niet veel aan. Wel erg nuttig kan deze wetenschap zijn voor kwekers van gele, en in het bijzonder **enkelgele** kanaries. De meeste onder u weten dat we in de erfelijkheid een enkele en een dubbele geelfactor kennen. Ook weten de meeste dat er vooral de laatste tientallen jaren steeds minder goede enkelgeelen op de tentoonstellingen verschenen. Dit werd voornamelijk aan de zogenaamde tamelijk onstabiele vererving van de geelfactor verweten. Nu zit er tussen enkel en dubbel geel wel een scala van geel maar een zeker zo belangrijke rol speelt de keuring door voedingsstoffen die niet erfelijk gebonden zijn. In ons eivoer zit n.l. een grote hoeveelheid zeaxantine, deze stof zit namelijk in de dooier van een kippenei. Zeaxantine hoeft niet omgezet te worden in een andere stof en kan zodoende rechtstreeks in de veren worden opgeslagen. In het onderzoek is ook nog gebleken dat zeaxantine een oranjeachtige gele kleur geeft aan de veren van de kanarie. Kort samengevat de enkel en dubbele geelfactor zijn erfelijke factoren die hun werking vinden in het meer of minder aanwezig zijn van het enzym xantofieloxidase dat luteïne omzet in kanariexantofiel. Buiten deze erfelijke factoren zijn er dus kleurstoffen die zonder omzetting rechtstreeks in de veren kunnen worden opgeslagen. Dit alles gebeurt alleen tijdens de ru. Een voorbeeld van een carotinoïde dieet voor enkelgeelen kan als volgt worden samengesteld:

Het wit van twee eieren, 4 beschuitten, enkele druppels levertraan, een theelepeltje honing of druivensuiker. Voor een goed resultaat is het nodig dat de pop geruime tijd voor de kweek gewend wordt gemaakt met dit eivoer. Het jong krijgt dit eivoer tijdens de groei- en jeugdrijsperiode.

Ook erg nuttig kan dit alles zijn voor de roodfactorige kanaries. Vaak heb ik kwekers horen zeggen dat de mutant de roodfactor niet bekend is. Ik ben van mening dat dit een misvatting is, de roodfactor is in principe een ingekweekte mutant van de geelfactor. Wat doet de roodfactor? Het enzym xantofieloxidase dat luteïne in kanariexantofiel omzet, is door de bastaardkweek met de capuzensjuszodanig veranderd dat het luteïne in een roodxantofiel omzet. Er heeft dus in xantofieloxidase een kleine genetische verandering plaats gevonden waardoor geen kanariexantofiel maar een rood xantofiel ontstaat dit noemt men een mutatie. De roodfactor bestaat ook uit een enkel en dubbele roodfactor met daartussen een scala van rood.

Een vogel met een enkele geelfactor zal in de roodserie ook een zwak roodbezit tonen. Maar ook hier hebben wij kwekers anders beslist, want zuivere cantaxantine toegevoegd aan het voedsel geeft de vogels een mooie dieprode kleur. Persoonlijk zie ik meer in genetische selectie om aan een dieprode kleur te komen. Als laatste rijst nog de vraag waarom dat de rec. witte niet kleuren van gele of rode kleurstof. Dat zit hem volgens mij in een genetisch defect in het transport en niet in het enzym, maar dat is voorlopig een veronderstelling.

F.H.M. Kop,
Hoveniersland 38,
5301 VD Zaltbommel.

Zijn bastaarden wel altijd gewenste tentoonstellingsvogels

Dat de wonderen nog niet de wereld uit zijn bewijst elk jaar de inzending van bastaarden op de verschillende tentoonstellingen. De meest uiteenlopende vogelsoorten worden met succes gebastardeerd. Wij als tech. comm. vragen ons echter wel af waarom.

Het is beslist niet onze bedoeling de bastaardkweek te veroordelen, echter is wel enige voorzichtigheid geboden. Zeker nu de invoer van verschillende soorten toch al beperkt is, of wordt, willen wij de kwekers alleen maar aanraden om de soorten raszuiver te houden.

Een bastaard moet voldoen aan enkele belangrijke eisen, namelijk, zowel de vader als de moeder moet in een bastaard herkenbaar zijn. Verder moet het een contrastrijke vogel zijn en poten en nagels mogen niet bont zijn. Is de kweek van contrastrijke bastaarden dan wel te stimuleren? Ons antwoord is neen.

Met enkele voorbeelden willen wij dit aantonen.

Neem nu de kweek van bastaarden uit de paring diamantvink x zebra-vink. De jongen uit deze paring zullen dikwijls voldoen aan de genoemde eisen. Maar al zouden we deze F1 uit genoemde paring terugparen aan de diamantvink of zebra-vink dan verbeteren we het ras beslist niet.

Deze regel is van kracht voor alle bastaarden uit de paring Australische prachtvink x zebra-vink. Ook de paring van Australische prachtvinken onderling is niet aan te bevelen, hier is het ras niet mee te verbeteren. Een uitzondering vormt de paring gordelgrasvink x spitsstaartamadine, voor o.a. formaatverbetering. Maar zijn de jongen uit deze paring contrastrijk? Neen, dus geen geschikte tentoonstellingsvogel.

Wat denkt u van de paring loodbek x zilverbek, zijn de jongen hieruit contrastrijk. Niet doen! Wat denkt u van de paring blauwfazantje x granaastrilden, is dat geen rasbederf! Niet doen! Met dezelfde moeite kweken we raszuivere blauwfazantjes of granaastrilden.

Wat denkt u van de paring putter x

kanarie, is er ooit een mooiere bastaard putter te kweken als dat de putter zelf is.

Enkele functionele bastaarden zijn wél gewenst als kweekvogel, zoals bastaarden van jap.meeuw x de nonnensorten dit om o.a. de tekening van de jap.meeuw te verbeteren.

Maar wat doen we met bastaarden welke uitsluitend één jaar als tentoonstellingsvogel meetellen.

Als kweekvogel zijn de meesten niet geschikt omdat vele hiervan niet vruchtbaar zijn en waren ze dat wel, de F2 is zelfs als tentoonstellingsvogel meestal niet geschikt.

Dus deze bastaarden komen in de handel terecht nadat de bakers binnen zijn. Dan kan het ook nog gebeuren dat deze bij een beginnende liefhebber terecht komen die denkt er iets moois uit te kunnen kweken. De teleurstelling laat dan niet lang op zich wachten en weg beginnende liefhebber.

Nu we het toch over de tentoonstelling hebben, het vraagprogramma laat het nog niet toe dat de lijst **niet gevraagde** bastaarden al wordt uitgebreid. Gelukkig worden de bastaarden van duiven, kwartels, agaporniden en grote parkieten niet meer gevraagd en mochten deze dan toch ingeschreven worden op b.v. onderlinge tentoonstellingen, dan komen ze niet voor een hoge puntenwaardering in aanmerking omdat ze niet contrastrijk zijn.

Ditzelfde zien we bij de F1 uit de paring loodbek x zilverbek, gordelgrasvink x spitsstaartamadine, roodkoppapagaaiamadine x driekleurpapagaaiamadine enz. Wij dienen ons nu nog te beperken tot het noemen van enkele paringen, maar in de toekomst zal deze lijst zeker nog uitgebreider worden.

Tijdens de op stapel staande vervolgopleiding wildzang en bastaarden voor keurmeesters, zullen de minder gewenste bastaarden zeker de volle aandacht krijgen.

Nogmaals willen wij herhalen, dat het zeker niet de bedoeling is om de kweek van bastaarden helemaal te

veroordelen.

Als u echter liefhebberij hebt in het kweken van bastaarden maak er dan in elk geval geen massaproductie van en probeer eerst altijd soort bij soort te kweken alvorens tot bastaarderding over te gaan.

En al zou u toch besluiten om bastaarden te gaan kweken, bedenk dan eerst en vooral, wat u met de jongen uit bepaalde paringen zult gaan doen.

Wij vragen uw medewerking om toch zeker voor de toekomst zoveel mogelijk de soorten raszuiver op de tentoonstelling te brengen. Wie weet kunnen we over enkele jaren geen kleine tropen meer kopen door o.a. de stop van invoer. Wij zijn er van overtuigd dat ook u dan spijt zult hebben van de bastaarderding van de verschillende soorten.

De tech. comm. tropische vogels

Een zeldzaamheid en wat

In het aprilnummer van onze vogels 1981, was er een artikel opgenomen met als titel (een zeldzaamheid of niets bijzonders) hetwelk ik met belangstelling heb gelezen en gezien ik enkele jaren geleden ongeveer hetzelfde heb ervaren zou ik hierop graag willen reageren.

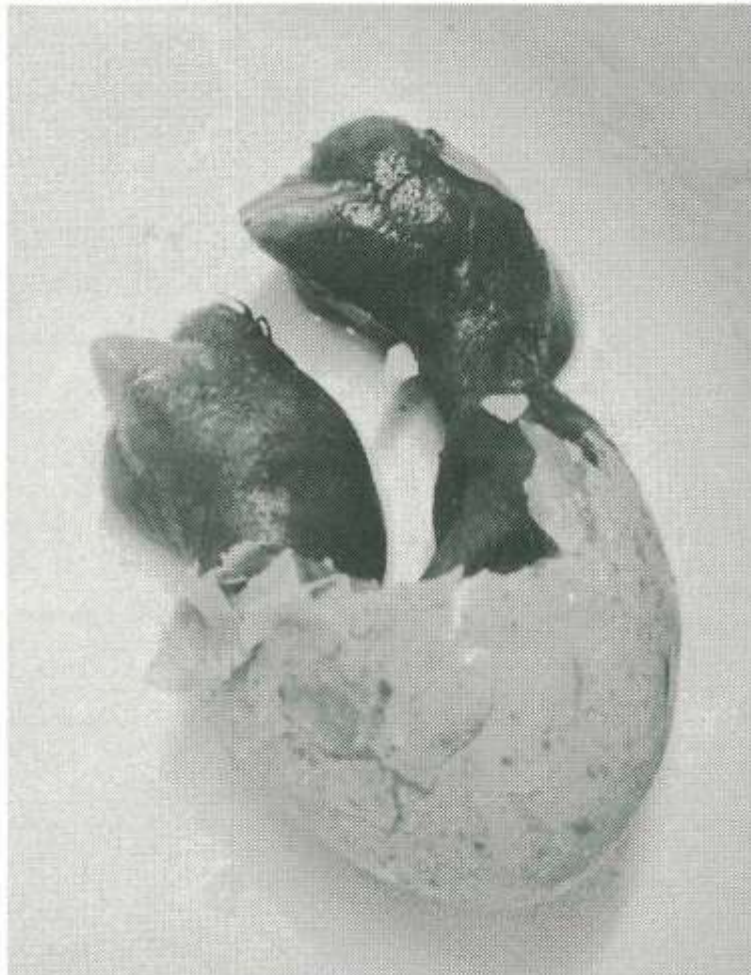
Al zo'n 20 jaar houd ik mij intensief bezig met het kweken van vogels, in hoofdzaak kleurkanaries en rijstvogels (wit en isabel). In deze 20 jaar is het bij mijn vogels al diverse keren gebeurd dat er bij mijn kwekkoppels door een van de poppen een eitje werd gelegd van meer dan normale grootte. Steeds bleek dat dit dan onbevrucht was, of de vrucht was vroegtijdig afgestorven. Bij openmaken van deze eitjes bleek het vaak een dubbeldooier te zijn (een eitje bevatte dus 2 dooiers) hetwelk op zich in de pluimveewereld niet zo'n bijzonderheid is, vooral bij kippen komt het vrij regelmatig voor dat er dubbeldooiers worden gelegd. Maar uit mijn jeugdtijd weet ik mij nog te herinneren dat dergelijke eieren nooit werden gebruikt als broedeieren, daar deze toch niet uitkwamen.

Bij mijn vogels heb ik, zoals ik reeds boven vermeldde, wel deze wat grotere eitjes mee laten broeden.

In het broedseizoen van 1978 had ik weer bij een koppel witte rijstvogels een heel wat groter eitje dan normaal. Van de 8 door de pop gelegde eitjes bleek bij nestcontrole na ± 10 dagen dat ook het grotere eitje bevrucht was, dit keer werd het verdere broedproces met de nodige belangstelling gevolgd. Toen na 15 dagen broedtijd van 7 bevruchte eitjes er reeds 4 waren uitgekomen, besloot ik de overige 3 bevruchte eitjes te gaan schouwen in lauw water, deze 3 eitjes bleken allen nog levende jongen te bevatten, ook het grotere eitje bewoog in het water wat inhield dat er leven was in de ei-

schaal. De volgende dag waren de 2 normale eitjes uitgekomen, het nog overgebleven eitje was het grotere en was nog normaal gesloten. 's Avonds weer schouwen in warm water en jahoor het bevatte nog steeds leven. De volgende morgen vroeg weer nestcontrole, nu bleek dat het bewuste eitje was aangepikt. Ik kon jong leven door de opening in het eitje zien bewegen. Tot dat moment was het voor mij nog een normaal verloop van een broedproces met de verwachting dat dit wel een wat groter jong zou zijn.

Wel was ik daar bijzonder nieuwsgierig naar, wat natuurlijk mijn nestcontrole wat intensiever maakte. Na een uurtje weer controle en tot mijn verbazing zag ik 2 vogelkopjes uit het eitje steken welke beide in leven waren. Mijn belangstelling werd nog groter naar de voorspoedige geboorte van een vogeltweeling, na een klein uurtje weer nestcontrole. De ouders bleken zelf ook belangstelling te hebben want nauwelijks was door mij het nestkastje weer teruggehangen of de pop kroop gelijk weer het nestkastje in, even later gevolgd

Bijzonders!

door de man waardoor de jongen lekker warm bleven.

Bij deze nestcontrole bleek dat de geboorte was gestagneerd en zich niet verder zou ontwikkelen dan halfgeboren jonge vogels. Een jong was reeds dood, het andere leefde nog zwakjes, heel voorzichtig heb ik met een plastic lepelje het eitje met de halfgeboren jongen uit het nestkastje gehaald. Na nog enige bewegingen

begaf ook dit jong het. Beide jongen waren dood na half uit het eitje te zijn gekropen, hetwelk door een vriend op de foto werd vastgelegd.

Na verder openmaken van het tweelingeitje bleek dat de jonge vogels met het onderlichaam aan elkaar waren vastgegroeid. Het geheel had 4 vleugeltjes er waren echter maar 3 pootjes te vinden, het was dus een siamese vogeltweeling.

Allicht komt een dergelijke bijzon-

derheid niet veel, maar wel vaker voor veronderstel ik. Vanwege de te geringe belangstelling van de liefhebber/kweker voor niet uitgekomen eitjes, worden deze vaak zonder nadere inspectie in de vuilnisemmer gededoneerd met de opmerking **pech gehad!**

A.J. Dannenberg
Markeloseweg 53
7461 EC Rijssen

Bergbeek- of sporen-eend

(*Merganetta armata*)

Bewoner van bergbeek- en gletscherbeken tot 3600 meter hoogte in de Hoge Andes van Chili tot Colombia en als zodanig prachtig aangepast aan dit uitzonderlijk ruwe milieu. Watervallen en kolken worden met de stijve staartveren als roer genomen en tot behendig klimmen over de rotsen zijn ze daarmee eveneens in staat. Kan zich vooral bij gevaar in een stroomversnelling metershoog naar beneden storten en weet dan nog meestal duikend en draaiend in het woelige water te ontkomen. Is met zijn bonte verenpak uitstekend te midden van het schuim en de golven gecamoufleerd. Op die manier kunnen zelfs moeilijke stroomversnellingen met natuurlijk gemak worden genomen. Hun fluittonen zijn ook aangepast aan dit speciale milieu. Dragen betrekkelijk ver, met het oog waarop veel bosvogels eveneens een communicatie met behulp van fluittonen bezitten. Verschillende ondersoorten zijn bekend, waarvan de vrouwtjes sterk op elkaar lijken. De mannetjes hebben echter een verschillend verenpak, dat een voort-

plantingsbarrière vormt en op die manier kruising verhindert. Karakteristiek is de zwartgestreepte witte kop met rode snavel. De naam **sporeneend** en de soortnaam **armata** (gewapend) slaan op een zich aan de vleugelbocht bevindend benig spoor, dat zowel bij het mannetje als

1. Mannetje van de bergbeek-eend aan de oever van het water.

het vrouwtje voorkomt. Wordt gewoonlijk in kleine groepen of paarsgewijs aangetroffen.

Prof. dr Anthonie Stolk